

**Azərbaycan Respublikasının
Mərkəzi Bankı**

**31 dekabr 2016-cı il tarixinə
Maliyyə Hesabatları**

Mündəricat

Müstəqil Auditorların Hesabatı	3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8
1 Giriş.....	5
2 Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları	7
3 Əsas uçot siyasətləri	7
4 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.....	15
5 Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar.....	15
6 Ticarət qiymətli kağızları	16
7 Törəmə maliyyə alətləri	18
8 İnvestisiya qiymətli kağızları	19
9 Banklara verilmiş kreditlər	21
10 Torpaq, tikili, avadanlıqlar	25
11 Qeyri-maddi aktivlər	27
12 Sair maliyyə aktivləri.....	27
13 Sair aktivlər	28
14 Döviyyədə olan əskenaslar və sikkələr	29
15 Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	29
16 Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	29
17 Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	29
18 Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər.....	30
19 Buraxılmış borc qiymətli kağızlar.....	30
20 Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər.....	30
21 Sair maliyyə öhdəlikləri	30
22 Sair öhdəliklər.....	30
23 Nizamnamə fondu və ehtiyatlar	31
24 Faiz gəlirləri və xərcləri	31
25 Haqq və komissiya gəlirləri	32
26 Haqq və komissiya xərcləri	32
27 Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)	32
28 İnzibati və sair əməliyyat xərcləri.....	32
29 Risklərin idarə edilməsi	33
30 Kapitalın idarə olunması	45
31 Şərti öhdəliklər	45
32 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar.....	45
33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı	49

Müstəqil auditorun rəyi

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinə:

Rəy

Bizim rəyimizə görə, hazırkı maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("Bank") 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Auditin predmeti

Bankın maliyyə hesabatlarına aşağıdakılar daxildir:

- 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsi və digər izahedici məlumatlar daxil olmaqla, maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

Rəyin bildirilməsi üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz "*Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti*" bölməsində əks etdirilir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu audit rəyimizi bildirmək üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Müstəqillik

Biz, Mühəsiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühəsiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Bankdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə, habelə saxtakarlıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına və rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemlərinə görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik bankın fəaliyyətinin fasiləsiz davam etdirilməsinin qiymətləndirilməsi və fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanmasına, habelə fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır. Rəhbərlik bu prinsipə riayət edərkən "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 14-cü maddəsinin müddəalarını nəzərə alır. Həmin maddədə qeyd olunur ki, Mərkəzi Bank müflis elan oluna bilməz və yaranmış hər hansı kapital çatışmazlığı dövlətin buraxdığı qiymətli kağızlar hesabına ödənilir.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üzrə məsuliyyəti Bankın korporativ idarəetməyə cavabdeh olan şəxsləri daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə, yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunmasına zəmanət vermir. Saxtakarlıq və yaxud səhv nəticəsində yarana biləcək əhəmiyyətli təhriflər dedikdə, ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilən təhriflər nəzərdə tutulur.

Biz, auditin aparıldığı bütün müddət ərzində Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində peşəkar mülahizələr irəli sürərək öz peşəkar skeptisizmimizi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edərək qiymətləndirir və bu risklərə qarşı audit prosedurları hazırlayıb tətbiq edir, rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit sübutu əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, saxtakarlıq - gizli sövdələşmə, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Bankın daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərməsi ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatı tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcəkdə elə bir hadisə və şəraitlər yarana bilər ki, bu Bankın fəaliyyətinin fasiləsizliyinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, habelə audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemlərində çatışmazlıqlar barədə məlumatı korporativ idarəetməyə cavabdeh olan şəxslərə təqdim edirik.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

24 aprel 2017-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Min Azərbaycan Manatı ilə

	Qeydlər	31/12/2016	31/12/2015
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4	5,885,213	5,788,173
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər		-	17,784
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar	5	364,399	332,661
Ticarət qiymətli kağızları	6	4,212,232	2,801,748
Törəmə maliyyə alətləri	7	2,191	32
İnvestisiya qiymətli kağızları	8	10,522,619	3,770,797
Banklara verilmiş kreditlər	9	4,061,362	5,812,054
Dövlətin borc öhdəlikləri	23	244,240	239,603
Torpaq, tikili, avadanlıqlar	10	55,075	60,300
Qeyri-maddi aktivlər	11	43,639	37,182
Sair maliyyə aktivləri	12	121,223	4,521
Sair aktivlər	13	51,870	59,295
Cəmi aktivlər		25,564,063	18,924,150
ÖHDƏLİKLƏR			
Dövrüyyədə olan əskinaslar və sikkələr	14	6,960,778	5,416,751
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	15	5,922,278	-
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	16	2,697,269	4,350,844
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	17	3,225,104	3,336,202
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	18	13,569	6,589
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	19	108,987	-
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	5	366,589	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	20	4,326	4,657
Sair maliyyə öhdəlikləri	21	391,435	6,836
Sair öhdəliklər	22	1,259	471
Cəmi öhdəliklər		19,691,594	13,455,677
KAPİTAL			
Nizamnamə fondu	23	500,000	500,000
Kapital ehtiyatları	23	500,000	500,000
Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi üçün ehtiyat fondu		(2,582)	(4,914)
Bölüşdürülməmiş mənfəət		4,875,051	4,473,387
Cəmi kapital		5,872,469	5,468,473
Cəmi öhdəliklər və kapital		25,564,063	18,924,150

24 aprel 2017-ci il tarixində Bankın İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeydlər	2016	2015
Faiz gəlirləri	24	282,315	226,745
Faiz xərcləri	24	(257,895)	(155)
Xalis faiz gəlirləri		24,420	226,590
Haqq və komissiya gəlirləri	25	6,192	12,568
Haqq və komissiya xərcləri	26	(3,031)	(7,089)
Xalis haqq və komissiya gəlirləri		3,161	5,479
Ticarət qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)		(10,348)	27,552
Törəmə maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)		8,212	(56,557)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)	27	899,713	5,823,161
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir		10,882	10,615
Sair əməliyyat gəlirləri		1,803	5,591
Dəyərsizləşmə üzrə xərclər		(477,076)	(464,371)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	28	(59,103)	(46,930)
II üzrə mənfəət		401,664	5,531,130
Sair məcmu gəlir			
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə aid olunacaq maddələr</i>			
Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi:			
- Ədalətli dəyərdə xalis dəyişiklik		2,332	(4,914)
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə aid olunacaq maddələrin cəmi</i>		<i>2,332</i>	<i>(4,914)</i>
II üzrə sair məcmu gəlir/(zərər)		2,332	(4,914)
II üzrə cəmi məcmu gəlir		403,996	5,526,216

	Qeyd	Nizamnamə fondu	Kapital ehtiyatları	Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi üçün ehtiyat fondu	(Yığılmış zərər)/Bölüş dürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>						
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq		10,000	209,517	-	(277,260)	(57,743)
İl üzrə mənfəət		-	-	-	5,531,130	5,531,130
Sair məcmu gəlir						
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə aid olunacaq maddələr</i>						
Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərində dəyişiklik		-	-	(4,914)	-	(4,914)
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə aid olunacaq maddələrin cəmi</i>		-	-	(4,914)	-	(4,914)
Cəmi sair məcmu gəlir/(zərər)		-	-	(4,914)	-	(4,914)
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		-	-	(4,914)	5,531,130	5,526,216
Birbaşa kapitalda qeyd olunan əməliyyatlar						
Bölüşdürülməmiş mənfəətdən nizamnamə fonduna ayırımlar	23	490,000	-	-	(490,000)	-
Bölüşdürülməmiş mənfəətdən kapital ehtiyatlarına ayırımlar	23	-	290,483	-	(290,483)	-
Cəmi birbaşa kapitalda qeyd olunan əməliyyatlar		490,000	290,483	-	(780,483)	-
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq		500,000	500,000	(4,914)	4,473,387	5,468,473
İl üzrə mənfəət		-	-	-	401,664	401,664
Sair məcmu gəlir						
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə aid olunacaq maddələr</i>						
Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərində dəyişiklik		-	-	2,332	-	2,332
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə aid olunacaq maddələrin cəmi</i>		-	-	2,332	-	2,332
Cəmi sair məcmu gəlir		-	-	2,332	-	2,332
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		-	-	2,332	401,664	403,996
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq		500,000	500,000	(2,582)	4,875,051	5,872,469

Min Azərbaycan Manatı ilə

ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ

	Qeydlər	31/12/2016	31/12/2015
Alınmış faizlər		356,406	219,939
Ödənilmiş faizlər		(257,264)	(156)
Alınmış haqq və komissiyalar		6,192	12,568
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(3,031)	(7,089)
Ticarət qiymətli kağızları üzrə xalis gəlirlər/(ödənişlər)		(19,776)	28,791
Törəmə maliyyə alətləri üzrə xalis gəlirlər/(ödənişlər)		6,053	(55,520)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlirlər		10,882	10,615
Sair əməliyyat gəlirləri		1,803	5,591
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri üzrə ödənişlər		(45,414)	(32,952)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti		55,851	181,787

Əməliyyat aktivlərində (artım)/azalma

Banklarda yerləşdirilmiş depozitlər		17,784	520,260
Ticarət qiymətli kağızları	6	(550,710)	1,541,566
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar		20	31
Rezident banklara verilmiş kreditlər		1,333,552	(2,259,777)
Sair maliyyə aktivləri		(95,146)	280,706
Sair aktivlər		7,436	(18,765)

Əməliyyat öhdəliklərində artım/(azalma)

Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr		1,544,027	(5,429,195)
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri		5,922,278	-
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər		(1,722,065)	450,398
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(379,181)	1,595,821
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər		7,262	(1,100)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar		108,357	(26,998)
Sair maliyyə öhdəlikləri		70,125	(355,687)
Sair öhdəliklər		(139)	36,364
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan (istifadə edilən) pul vəsaitləri		6,319,451	(3,484,589)

İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ

İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması	8	(7,568,355)	(2,890,933)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılması	8	843,894	3,819,652
Torpaq, tikili, avadanlıqların alınması	10	(2,817)	(5,767)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(12,104)	(7,612)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) pul vəsaitləri		(6,739,382)	915,340

MALİYYƏ FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ

Beynəlxalq Valyuta Fondundan alınmış borc öhdəliklərinin artması/(ödənilməsi)		1,502	(1,431)
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(777)	(330)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) pul vəsaitləri		725	(1,761)

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma

Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitlərinə və onların ekvivalentlərinə təsiri		(419,206)	(2,571,010)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		516,246	3,752,378
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4	5,788,173	4,606,805
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		5,885,213	5,788,173

1 Giriş

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının 31 dekabr 2016-cı il tarixində tamamlanan il üçün hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun hazırlanmışdır.

Əsas fəaliyyət

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (bundan sonra "Bank") Azərbaycan Respublikasının mərkəzi bankıdır və Azərbaycan Respublikasının tam mülkiyyətindədir. Bank "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" 10 dekabr 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanununa (bundan sonra "Qanun") müvafiq olaraq fəaliyyət göstərir.

Qanunun 4-cü maddəsinə uyğun olaraq Bankın məqsədləri aşağıdakılardır:

- Bankın əsas məqsədi öz səlahiyyətləri daxilində qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsidir;
- Bankın məqsədi həmçinin banklararası mərkəzləşdirilmiş və digər lisenziyalasdırılmayan ödəniş sistemlərinin təşkili və fəaliyyətinin təmin edilməsi, habelə bank sisteminin sabitliyinə dəstəyin göstərilməsindən ibarətdir;
- Mənfəət götürmək Bankın əsas məqsədi deyildir.

Qanunun 5-ci maddəsinə uyğun olaraq Bankın əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

- Dövlətin pul və valyuta siyasətini müəyyən etmək və həyata keçirmək;
- Nağd pul dövriyyəsinə təşkil etmək, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 19-cu maddəsinin II hissəsinə və Qanuna müvafiq olaraq, pul nişanlarının tədaviyə buraxılmasını və tədaviyeden çıxarılmasını həyata keçirmək;
- Manatın xarici valyutalara nisbətə rəsmi məzənnəsini müəmmadi müəyyən etmək və elan etmək;
- Valyuta tənzimini və nəzarətini həyata keçirmək;
- Sərəncamında olan beynəlxalq qızıl-valyuta ehtiyatlarını saxlamaq və idarə etmək;
- Hesabat tədiyyə balansını tərtib etmək və ölkənin proqnoz tədiyyə balansının hazırlanmasında iştirak etmək;
- Ölkənin icmal (dövlət və qeyri-dövlət) xarici borc statistikasını və beynəlxalq investisiya balansını tərtib etmək, məlumatların ümmiləşdirilməsini və yayılmasını təmin etmək;
- Banklararası mərkəzləşdirilmiş və digər lisenziyalasdırılmayan ödəniş sistemlərinin fəaliyyətini təşkil etmək, əlaqələndirmək, tənzimləmək və onların üzərində nəzarəti qanuna uyğun olaraq həyata keçirmək.

Qanunun 14.1-ci maddəsinə uyğun olaraq Bank müflis elan oluna bilməz. Kapitalda yaranmış hər hansı çatışmazlıq Qanunun 14.2-ci maddəsinə əsasən bir maliyyə ili təxirə salınmaqla dövlətin buraxdığı qiymətli kağızlar hesabına ödənilir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdaş çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə müvafiq olaraq, Bank onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlər üzrə xarici dövlətlərin mərkəzi bankları ilə qarşılıqlı münasibətlərdə, habelə beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarında Azərbaycan Respublikasını təmsil edir.

Bank fəaliyyətinin müxtəlif sahələri üzrə xarici dövlətlərin mərkəzi bankları ilə əməkdaşlıq haqqında müqavilələr bağlaya bilər, həmçinin xaricdə yerləşən dövlət və özəl mərkəzi klirinq (prosessinq) idarələri ilə öz adından və ona müvafiq səlahiyyətlər verildiyi halda, Azərbaycan dövləti adından klirinq və hesablaşmalar haqqında sazişlər və başqa müqavilələr bağlaya bilər.

Bank pul və valyuta siyasəti sahələrində əməkdaşlıq məqsədi daşıyan beynəlxalq və regional təşkilatların kapitallarında və fəaliyyətlərində qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada iştirak edə bilər.

1 Giriş, davamı

31 dekabr 2016-cı il tarixində Bankın İdarə Heyəti ("İdarə Heyəti") aşağıdakı üzvlərdən ibarət olmuşdur:

Adı	Vəzifəsi
Cənab Elman Rüstəmov	Sədr
Cənab Alim Quliyev	Sədrin birinci müavini
Cənab Aftandil Babayev	Sədr müavini
Cənab Vadim Xubanov	Sədr müavini
Cənab Xəqani Abdullayev	Sədr müavini

İdarə Heyətinin səlahiyyətləri qanunun 23 və 24-cü maddələrində açıqlanmışdır.

Bankın mərkəzi aparatı bu ünvanda yerləşir: Rəşid Behbudov küçəsi 90, Bakı ş, AZ1014, Azərbaycan. Bankın Azərbaycan Respublikasında altı ərazi idarəsi fəaliyyət göstərmişdir (2015: 6). 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın 594 işçisi olmuşdur (2015: 646).

Əməliyyat və təqdimat valyutası

Bankın əməliyyat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan manatıdır ("AZN") və maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa valyuta göstərilmədiyi halda, AZN-də əks olunmuşdur.

Bankın əməliyyat mühiti

2016-cı ildə global iqtisadiyyatda baş verən proseslərin Azərbaycan iqtisadiyyatına mənfi təsirləri davam etmişdir. Dünya iqtisadiyyatında və başlıca tərəfdaş ölkələrdə iqtisadi artımın zəifləməsi, neftin dünya qiymətinin orta səviyyəsinin ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə aşağı olması Azərbaycanın xarici valyuta daxilolmalarına və məcmu tələbə öz təsirini göstərmişdir.

İl ərzində Azərbaycanın tədiyə balansı dünya və region iqtisadiyyatında, global enerji bazarlarında gedən proseslərin birbaşa və dolayı təsirlərinin güclənməsi şəraitində formalaşmışdır. Azərbaycan üçün əlverişsiz beynəlxalq konyunktur şəraitdə 2015-ci ildə olduğu kimi 2016-cı ildə də tədiyə balansı kəsirli olmuşdur. Son 2 ildə həyata keçirilən məqsədyönlü makroiqtisadi siyasət, o cümlədən manatın məzənnəsinin korreksiyası tədiyə balansının cari hesabına müsbət təsir etsə də cari hesab tam tənzimlənməmişdir.

İqtisadi artımın və tədiyə balansı göstəricilərinin mövcud dinamikası şəraitində Mərkəzi Bank ötən ilin sonunda elan etdiyi məzənnə rejimini tətbiq etmişdir. Bu rejim milli valyutanın məzənnəsinin makroiqtisadi fundamentallar əsasında formalaşmasına şərait yaratmış və strateji valyuta ehtiyatlarının qorunmasına müsbət təsir etmişdir.

İqtisadi artımın dinamikası daxili tələbin dəyişməsinin təsiri altında formalaşmışdır. Daxili tələbin digər mühüm komponenti olan istehlakın səviyyəsi isə əmək haqqının, pul gəlirlərinin və faiz dərəcələrinin dinamikası, habelə, inflyasiya amillərinin təsiri altında formalaşmışdır. 2016-cı ildə də büdcə xərcləri daxili tələbə təsir edən mühüm amillərdən biri olmuşdur. Büdcə xərclərinin dinamikası investisiya qoyuluşlarına əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Struktur dəyişikliklər iqtisadi artım dinamikasına təsir etmişdir.

Dövr ərzində pul siyasəti qərarları inflyasiyanın azaldılmasına və bu əsasda milli valyutaya olan etimadın gücləndirilməsinə yönəldilmişdir. Makroiqtisadi vəziyyətdən və proqnozlardan asılı olaraq pul siyasəti alətlərinin parametrlərinə zəruri dəyişikliklər edilmişdir. Eyni zamanda, pul siyasəti çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər görülmüşdür.

Ümumilikdə, Mərkəzi Bank 2016-cı ildə öz mandatına uyğun funksiyalarının həyata keçirilməsini təmin etməklə ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunmasına zəruri dəstək vermişdir.

2 Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları

Qiymətləndirmə əsasları

Bu maliyyə hesabatları satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri, investisiya mülkiyyəti və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə alətləri istisna olmaqla ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır. Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə alətləri Bank tərəfindən ədalətli dəyər prinsipi əsasında tanınır.

Ehtimalların və mülahizələrin tətbiqi

Rəhbərlik, MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında mühasibat siyasətlərini tətbiq etməklə yanaşı aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin göstərilən məbləğlərinə təsir göstərən mülahizə, ehtimal və fərziyyələrdən istifadə edir.

Ehtimal və mülahizələr müstəqil olaraq nəzərdən keçirilir və mühasibat təxminlərində dəyişikliklər həmin dəyişikliklər edildiyi dövrdə və təsir göstərdikləri hər hansı gələcək dövrlərdə əks olunur.

Ehtimallarda və mühasibat siyasətlərinin tətbiq edilməsində vacib mühakimələr haqqında məlumatlar aşağıdakı qeydlərdə əks olunur:

- kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtimallar – Qeyd 9;

3 Əsas uçot siyasətləri

Aşağıdakı uçot siyasətləri hazırkı maliyyə hesabatlarında əks olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl olaraq tətbiq olunur.

Xarici valyuta

Xarici valyuta ilə həyata keçirilən əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixində rəsmi valyuta məzənnəsi ilə əməliyyat valyutasına çevrilir. Xarici valyutada olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat dövrünün sonuna rəsmi məzənnədən istifadə etməklə əməliyyat valyutasına çevrilir. Xarici valyuta əməliyyatlarının həyata keçirilməsindən yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri cari ilin mənfəət və ya zərərinə ("xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)" sətrində) qeydə alınır. Xarici valyutada ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyatın həyata keçirildiyi tarixə rəsmi valyuta məzənnələrinə əsasən əməliyyat valyutasına çevrilir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi üçün istifadə olunmuş əsas mübadilə məzənnəsi aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7707 AZN, 1 avro = 1.8644 AZN, 1 funt sterlinq = 2.1745 AZN və 1 xüsusi borcalma hüquqları = 2.3729 AZN (31 dekabr 2015: 1 ABŞ dolları = 1.5594 AZN, 1 avro = 1.7046 AZN, 1 funt sterlinq = 2.3133 AZN və 1 xüsusi borcalma hüquqları = 2.1661 AZN).

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri qısa ödəniş müddətinə malik pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə - xarici valyutada olan nağd vəsaitlər və müxbir hesabların blokləşdirilməmiş qalıqları, həmçinin overnəy depozitləri də daxil olmaqla 3 ay və ya daha az ödəniş müddətinə malik olan depozitlər daxildir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərle əks etdirilir.

Maliyyə alətləri

Ticarət qiymətli kağızları

Ticarət qiymətli kağızları qiymətlər və ya ticarət marjasında qısamüddətli dəyişikliklər hesabına mənfəət əldə etmək məqsədilə alınmış maliyyə aktivləri və qısamüddətli mənfəətin əldə edilməsi üçün portfelə daxil edilmiş qiymətli kağızlardır. Bank qiymətli kağızları aldıqdan sonra onları qısa müddət ərzində satmaq niyyətində olarsa, həmin qiymətli kağızları ticarət qiymətli kağızları kimi təsnifləşdirir.

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri

Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinə Bankın qeyri-müəyyən müddət ərzində saxlamaq niyyəti olan və likvidliyin saxlanması üzrə tələbləri və ya faiz dərəcələri, valyuta məzənnələri habelə qiymətlərin dəyişməsindən asılı olaraq sata biləcəyi investisiya qiymətli kağızları daxildir. Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərle əks etdirilir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, ödənişləri sabit və ya müəyyənləşdirilə bilən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan qiymətli kağızlar və ya satış üçün nəzərdə tutulan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilmir. Bu aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərle əks olunur.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan, yaxud satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin təsnifatı yalnız həmin aktivlər kredit və debitor borcu meyarlarına cavab verdikdə və Bankın onları gələcəkdə və ya ödəniş tarixinədək özündə saxlamaq üçün niyyəti və imkanı olduqda dəyişdirilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına aid olmayan sair maliyyə aktivləri, yalnız qeyri-adi xarakter daşıyan və yaxın gələcəkdə təkrarlanması az ehtimal olunan hadisə ilə bağlı olan hallarda ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər.

Törəmə maliyyə alətləri və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə alətlərinə aid edilmiş aktivlər ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan yaxud ticarət üçün maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilməz.

Maliyyə alətlərinin tanınması

Bank maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maliyyə aktivləri və öhdəliklərini hər hansı bir alət üzrə müqavilə bağladığı zaman uçota alır.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

Maliyyə alətləri ilkin tanınma zamanı onun ədalətli dəyəri və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivi və ya öhdəliyi olduqda, həmin maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin alınmasına və ya buraxılmasına birbaşa aid edilə bilən əməliyyat xərcləri əlavə olunmaqla tanınır.

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aktivləri, o cümlədən törəmə alətlər ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsasında qiymətləndirilən kreditlər və debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə qiymətləndirilir.

Törəmə maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyər əsasında qiymətləndirilir.

Amortizasiya edilmiş dəyər

Amortizasiya edilmiş dəyər, maliyyə aləti üzrə borcun əsas məbləğinin ödənilməsi çıxılmaqla və hesablanmış faizlər daxil edilməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərəri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

Sonrakı qiymətləndirmə nəticəsində yaranan mənfəət və zərər

Maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin ədalətli dəyərində dəyişiklikdən yaranan mənfəət və ya zərər aşağıdakı qaydada uçota alınır:

- ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan kateqoriyasına aid edilmiş maliyyə aktivinin dəyərindəki dəyişikliklər il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir.
- satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivini üzrə mənfəət və ya zərər aktivin tanınması dayandırılanadək kapitalda sair məcmu gəlir kimi əks olunur (satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə alətlərinin keyfiyyətinin pisləşməsi nəticəsində yaranan zərər və faiz qəliri və ya xərci və xarici valyutada qalıqların köçürülməsi üzrə mənfəət və ya zərər istisna olmaqla). Aktivin tanınması dayandırıldıqda əvvəlki dövrlərdə kapitalda əks edilmiş yığılmış mənfəət və ya zərər, il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibinə aid edilir. Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivini üzrə faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibində tanınır.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsasında tanınmış maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə mənfəət və ya zərər, maliyyə aktivini və ya öhdəlikləri uçotdan çıxarıldıqda və ya onun keyfiyyəti pisləşdikdə, habelə müvafiq amortizasiya hesablanması qaydasında il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Bank aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda; (b) Bank maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsaslı şəkildə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsaslı şəkildə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu itirdikdə. Nəzarət, qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivini satış üzrə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Bank maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks edilmiş aktivlərin ötürülməsini və eyni zamanda, ötürülən aktivlərlə bağlı risklərin və faydaların bütövlüklə və ya qismən Bankda qalmasını nəzərdə tutan əməliyyatları həyata keçirir. Risk və faydaların bütövlükdə və ya əhəmiyyətli hissəsi Bankda qaldığı təqdirdə, ötürülən aktivlərin tanınması dayandırılır.

Bank maliyyə aktivinin mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün və ya əksər risk və faydaları özündə saxlamamaq və ya ötürməmək şərti ilə əməliyyatlar apardıqda, həmin aktiv üzrə nəzarət hüququnu itirdiyi təqdirdə, həmin aktivin tanınmasını dayandırır.

Bank aktiv üzrə nəzarət hüquqlarının özündə qalmasını nəzərdə tutan əməliyyatlar apararkən, həmin aktivdə iştirak etdiyi müddət ərzində onu uçotda saxlayır. Bankın aktivdə iştirak dərəcəsi, ötürülən aktivlərin dəyərində baş verən dəyişikliklərin təsirinə nə dərəcədə məruz qalması ilə müəyyən edilir.

Bank öz borc öhdəliyini geri aldıqda, həmin öhdəlik maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş kompensasiya arasındakı fərq il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin (və ya onun bir hissəsinin) maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınması yalnız müqavilənin şərtləri yerinə yetirildikdə, həmin müqaviləyə xitam verildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Törəmə maliyyə alətləri

Törəmə maliyyə alətlərinə svoplar, fyurçerslər və forvardlar daxildir.

Törəmə maliyyə alətləri müqavilə bağlandığı tarixdə olan ədalətli dəyərle uçota alınır və sonradan ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfəət ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərində dəyişikliklər il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibində əks etdirilir.

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

Torpaq, tikili və avadanlıqlar

Tikili və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır.

Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Tikili və avadanlıqların əsas hissələrinin və ya komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Amortizasiya

Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanmır. Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya ayrı-ayrı aktivlərin hesablanmış faydalı istifadə müddətləri üzrə düz xətt prinsipi əsasında illik köhnəlmə dərəcələri tətbiq etməklə, aktivin ilkin dəyərini onun qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır. Amortizasiyanın hesablanması aktiv istifadə üçün hazır olduğu tarixdən başlanır. Aktivlər üzrə təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri aşağıdakı illik köhnəlmə dərəcələri ilə müəyyən olunur:

	%
Binalar və qurğular	3
Mebel və avadanlıqlar	20-25
Kompüter və rabitə avadanlıqları	25
Nəqliyyat vasitələri	15

Qeyri-maddi aktivlər

Bankın bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Alınmış qeyri-maddi aktivlərin uçotu yığılmış amortizasiyanın və keyfiyyətin dəyərsizləşməsi ilə bağlı zərər çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır.

Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası həmin aktivlərin hesablanmış faydalı istifadə müddəti üzrə düz xətt prinsipi əsasında il üzrə mənfəət və ya zərərə aid edilir. Onların təxmin edilən faydalı istifadə müddəti 1 – 10 il təşkil edir.

İnvestisiya mülkiyyəti

İnvestisiya mülkiyyəti biznesin normal gedişində satış, yaxud istehsal, malların təchizi, xidmətlər zamanı və ya inzibati məqsədlərlə istifadə üçün deyil, icarə gəliri əldə etmək və ya kapitalın dəyərini artırılması və ya hər iki məqsəd üçün saxlanılan mülkiyyətdir. İnvestisiya mülkiyyəti ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir və ədalətli dəyər dəyişməindən yaranan fərq dövr üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır və "sair aktivlərin" tərkibində əks etdirilir.

Əmlakın istifadəsində dəyişiklik baş verərsə, yeni əmlak, material və avadanlıq kimi yenidən təsnif olunarsa, yenidən təsnifləşdimə tarixinə əmlakın ədalətli dəyəri, onun uçot dəyəri hesab olunur.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Bank hər bir hesabat dövrünün sonunda maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi barədə obyektiv sübutun olub olmamasını qiymətləndirir. Bu cür sübut mövcud olduğu təqdirdə, Bank dəyərsizləşmə zərərinin məbləğini müəyyənləşdirir.

Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız o halda dəyərdən düşür və dəyərsizləşmə zərəri tanınır ki, maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə (zərər halları) nəticəsində dəyərsizləşmə barədə obyektiv sübut meydana çıxsın və həmin hadisə (və ya hadisələr) etibarlı şəkildə ölçülə bilən maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupunun gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir etmiş olsun.

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi barədə obyektiv sübut dedikdə, borcalanın ödənişi yerinə yetirməməsi və ya gecikdirməsi, kredit müqaviləsi və ya şərtlərinin pozulması, Bankın əks halda nəzərə almayacağı maliyyə aktivləri qrupunun restrukturizasiyası, borcalanın və ya borc verənin müflis olacağı barədə göstəricilər, qiymətli kağızlar üzrə aktiv bazarın mövcudluğunu itirməsi, aktivlər qrupu ilə bağlı girov və ya digər müşahidə oluna bilən məlumatların dəyərinin pisləşməsi, Bankda borcalanların ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklər və ya Bankda ödənişlərin həyata keçirilməməsi ilə əlaqədar olan iqtisadi şəraitlər və analoji hallar nəzərdə tutulur.

Satış üçün nəzərdə tutulan qiymətli kağızlara qoyulan investisiyalar üzrə dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu, qiymətli kağızın ədalətli dəyərinin əhəmiyyətli dərəcədə və ya uzun müddət ərzində azalmasıdır.

Amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri

Amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınmış maliyyə aktivlərinə kreditlər və sair debitor borcları daxildir. Bank, dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi məqsədilə kreditləri və debitor borclarını mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir.

Bank əvvəlcə hər biri ayrılıqda əhəmiyyətli olan kreditlər və debitor borcların dəyərsizləşməsinin obyektiv sübutlarının mövcud olub-olmadığını, sonra isə hər biri ayrılıqda əhəmiyyət kəsb etməyən kreditlər və debitor borcların dəyərsizləşməsinin obyektiv sübutlarının mövcud olub-olmadığını ayrıca müəyyən edir.

Ayrılıqda qiymətləndirilmiş kreditlərin və debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə obyektiv sübutların olmadığı müəyyənləşdirilsə, Bank kreditləri və debitor borclarını oxşar kredit riski xüsusiyyətlərinə malik kreditlər və debitor borcları qruplarına daxil edir və kollektiv dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirir. Ayrılıqda dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilən, habelə dəyərsizləşmə üzrə zərərin tanındığı və ya tanınacağı kreditlər və debitor borcları dəyərsizləşmə üzrə kollektiv qiymətləndirilməyə əlavə edilmir.

Kreditlər və ya debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə nəticəsində zərərin yarandığına obyektiv əsaslar mövcud olduqda, zərərin məbləği, kreditlər və ya debitor borcların balans dəyəri ilə ilkin effektiv faiz dərəcəsi həcmində diskontlaşdırılmış zəmanətlər və girov hesabına qaytarıla bilən məbləğlər də daxil olmaqla təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərq kimi əks etdirilir. Müqavilə üzrə gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti, müşahidə edilə bilən faktlara uyğun cari iqtisadi vəziyyəti özündə əks etdirən düzəlişləri nəzərə almaqla keçmiş təcrübələrə əsaslanaraq qiymətləndirilir.

Bəzi hallarda kreditlər və ya debitor borclar üzrə dəyərsizləşmə nəticəsində yaranmış zərərin təxmin edilməsi üçün tələb olunan, müşahidə edilə bilən məlumatlar məhdud xarakter daşıya, yaxud artıq cari vəziyyətə tam aidiyyəti olmaya bilər. Məsələn, borcalan ciddi maliyyə çətinlikləri ilə üzləşir və analoji borcalanlar üzrə çox az miqdarda tarixi məlumat vardır. Bu cür hallarda dəyərsizləşmə nəticəsində yaranacaq zərəri hesablamaq üçün Bank öz təcrübəsindən və mühakiməsindən istifadə edir.

Kreditlər və debitor borclarının dəyərsizləşməsi nəticəsində yaranan bütün zərərlər, il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibində əks etdirilir və onların təsnifatı yalnız o zaman dəyişdirilə bilər ki, qaytarıla bilən məbləğdə sonradan baş vermiş artımın dəyərsizləşməsi nəticəsində yaranmış zərər uçota alındıqdan sonra, baş vermiş hadisə ilə bağlılığı obyektiv surətdə təsdiqlənə bilsin.

Kreditlər qaytarıla bilmədikdə, həmin kredit üzrə yaradılmış müvafiq ehtiyatlar hesabına balansdan silinə bilər. Bank kreditləri ümitsiz borc kimi təsnifləşdirdikdə, kreditin qaytarılması üçün bütün mümkün tədbirlər görüldükdən sonra kreditin qalığını və ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə müvafiq ehtiyatları balansdan silir.

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri

İlkin tanınmadan sonra satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi baş verərsə və həmin aktivin dəyərsizləşməsi üzrə obyektiv sübutlar mövcud olduqda satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi nəticəsində yaranan və sair məcmu gəlirlərdə əks edilmiş yığılmış zərər, yenidən təsnifləşdirilərək il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibinə aid edilir. Sair məcmu gəlirlərdən il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibinə aid edilmiş zərər məbləği, aktivin alış dəyəri ilə (əsas məbləğ üzrə ödənişlər və amortizasiya məbləği çıxılmaqla) əvvəlki dövrlərdə mənfəət və ya zərərin tərkibində əks edilmiş dəyərdən düşmə zərəri çıxıldıqdan sonra mövcud ədalətli dəyər arasındakı fərqi təşkil edir.

Sonrakı dövrlərdə dəyərdən düşmüş, satış üçün nəzərdə tutulan borc qiymətli kağızların ədalətli dəyəri artdıqda və həmin artımın dəyərdən düşmə nəticəsində yaranmış zərər, il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibinə aid edildikdən sonra baş vermiş hər hansı hadisə ilə bağlılığı obyektiv surətdə nümayiş oluna bildikdə, dəyərdən düşmə nəticəsində yaranmış zərər bərpa olunur və bərpa olunan məbləğ il üzrə mənfəət və ya zərərin tərkibində əks etdirilir.

Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr

Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr Mərkəzi Bankın funksiyasına uyğun olaraq Bank tərəfindən buraxılmış kağız və metal pul nişanlarını əks etdirir. Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda nominal dəyərlə, Bankın xəzinələrindəki pul vəsaitləri çıxılmaqla əks etdirilir.

Əskinas və sikkələr istehsalçıdan təhvil alındıqdan sonra onların istehsalı üzrə məsrəflər Bank tərəfindən xərclərə aid edilir.

Kredit təşkilatlarının Banka qaytardıqları əskinaslar və sikkələr dövriyyədən çıxarılır və vəziyyətindən və ya qanuni ödəniş vasitəsi statusundan asılı olaraq Bankın ehtiyat fondlarında saxlanılır və balansdankənar hesablarda əks etdirilir və ya ləğv edilir.

Hökumət idarələri və sair təşkilatlar qarşısında öhdəliklər

Hökumət idarələri və sair təşkilatlar qarşısında öhdəliklər, qeyri- törəmə maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və müxbir banklar tərəfindən Banka verilmiş nağd pul və ya sair aktivlər verildiyi tarixdə uçota alınır. Qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınır. Banka verilmiş borclar geri alındıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank, Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə ödənişlər və ya hesablama tələb edən digər ödənişlər aparmır. Bank işçilərin fərdi əmək haqlarından və hesablanmış əmək haqqı fondundan Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş həcmdə və müddətdə məcburi dövlət sosial sığorta haqlarını tutur və onları dövlət pensiya fonduna köçürür. İşçilər təqaüdə çıxarkən pensiya təminatı üzrə bütün ödənişlər dövlət pensiya fondları hesabına həyata keçirilir.

Nizamnamə fond və kapital ehtiyatları

Bankın kapitalı onun Nizamnamə fondundan və kapital ehtiyatlarından ibarətdir.

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

Vergilər

Bank Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq, işçilərin əmək haqqı üzrə vergi agenti kimi ödəməli olduğu vergilər və sosial ödəmələr istisna olmaqla, bütün vergilərdən azaddır.

Beynəlxalq Valyuta Fondu və digər beynəlxalq maliyyə institutlarında üzvlük

Bank, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Hökumətinin beynəlxalq maliyyə təşkilatlarında (misal üçün, BVF, Dünya Bankı) üzvlüyü ilə bağlı əməliyyatlar, o cümlədən həmin təşkilatlara üzvlük haqlarının ödənilməsi üzrə vasitəçisi kimi çıxış edir.

BVF beynəlxalq valyuta münasibətləri sahəsində əməkdaşlığı, valyuta sisteminin sabitliyini və nizamlı valyuta rejimini dəstəkləmək, iqtisadi inkişafı və yüksək səviyyəli əmək məşğulluğuna şərait yaratmaq, eləcə də ödəniş balansının tənzimlənməsini asanlaşdırmağa kömək etmək üçün ölkələrə müvəqqəti maliyyə yardımını göstərmək məqsədilə yaradılmış beynəlxalq təşkilatdır. Prezidentin 1992-ci ildə imzaladığı Fərmana uyğun olaraq Bank, Azərbaycanın BVF ilə münasibətlərində depozitari kimi, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi isə maliyyə agenti kimi çıxış edir.

BVF resurslarının əsas mənbəyi kvotalardır (kapitalda iştirak). BVF öz resurslarını üzvü olan ölkələrdən əldə edir. Hər bir ölkənin üzvlüyü və ya kvotası, geniş şəkildə ölkənin iqtisadi həcmi əsasında və analoji ölkələrin kvotalarını nəzərə almaqla müəyyən edilir. Üzvlərin kvotası BVF ilə münasibətlərin əsas maliyyə və təşkilati aspektlərini təsvir edir.

BVF-yə ödənilən üzvlük haqqı xüsusi borcalma hüquqları (XBH) ilə ifadə edilir və BVF-nin ilin sonuna müəyyən etdiyi məzənnə ilə manat ekvivalentində yenidən hesablanır. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin BVF kvotası ilə bağlı buraxdığı üzvlük kvotası və qiymətli kağızlar, Bankın aktiv və öhdəliklərini təmsil etmədiyi üçün, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilmir və maliyyə hesabatlarına dair 5-ci qeyddə açıqlanır.

Üzv ölkələrin likvidliyini dəstəkləmək məqsədilə BVF-dən alınmış xüsusi paylaşdırmalar Bank tərəfindən BVF ilə XBH hesablaşmaları üzrə aktiv kimi və digər tərəfdən Azərbaycan Hökuməti qarşısında öhdəlik kimi qəbul edilmişdir.

Gəlirlərin və xərclərin uçota alınması

Faiz gəlirləri və faiz xərclərinin uçotu effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə uçota alınır. Bu metoda əsasən faiz gəlirləri və xərclərinə, müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, habelə bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Kreditlərin rəsmiləşdirilməsi və kreditlərin xidmət olunması haqları və kreditin ümumi mənfəətliliyini təmin edən digər haqlar, müvafiq əməliyyat xərcləri ilə birlikdə təxirə salınaraq effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə maliyyə aktivin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti üzrə faiz gəlirlərində amortizasiya olunur.

Digər haqlar, komissiyalar və digər gəlir və xərc maddələri, il üzrə mənfəət və ya zərərdə müvafiq xidmətlər göstərildiyi zaman əks olunur.

Əməliyyat icarəsi çərçivəsində edilmiş ödənişlər, icarə müqaviləsinin müddəti üzrə düz xətt prinsipi əsasında il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks olunur.

Qəbul olunmamış yeni standartlar və onlarla bağlı şərhlər

1 yanvar 2017-ci il tarixinə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Bank tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

MHBS 9 "Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə" (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

3 Əsas uçot siyasətləri, davamı

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə (SPPI) də uyğun gəlsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınə bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə (SPPI) uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərə qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə (SPPI) cavab verməyən və ya satışı qısa müddət üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri, ticarət qiymətli kağızları).
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı MUBS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən MHBS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisələr ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı kredit risklərindəki dəyişikliklərin təsirini sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.

MHBS 9 dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (ECL) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan “üç mərhələli” yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq gözlənilən kredit zərərləri (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində) birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərsizləşmə 12 aylıq gözlənilən kredit zərərləri əvəzinə kreditin qüvvədə olduğu bütün müddət üçün qiymətləndirilir.

Bu standartın tətbiqi ilə əlaqədar Bankın kreditlərinin dəyərsizləşməsi üzrə yaradılan ehtiyatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilir.

“Məlumatların açıqlanması” – MUBS 7-yə dəyişikliklər (29 yanvar 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).Yenidən işlənmiş MUBS 7 maliyyə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərin hərəkətinin üzləşdirilməsi ilə bağlı məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Bank bu məlumatlı 2017-ci ilin maliyyə hesabatlarında açıqlayacaqdır.

4 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Nağd pul vəsaitləri	340,024	597,411
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər		
- reytingi AAA	394,333	79,552
- reytingi AA-dan AA+ dək	3,998,911	4,936,620
- reytingi A- dan A+ dək	-	8,077
- reytingi BBB-dən BBB+dək	89,472	37,559
Cəmi qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	4,482,716	5,061,808
Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş qısamüddətli depozitlər		
- reytingi AAA	354,140	13,640
- reytingi A- dan A+ dək	708,333	115,314
Cəmi qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş qısamüddətli depozitlər	1,062,473	128,954
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,885,213	5,788,173

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin heç biri dəyərsizləşməmiş və vaxtı keçməmişdir.

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili "Standard and Poor's", "FitchRating's" və "Moody's" agentliklərinin təyin etdiyi reytinglərin ən aşağı olanı üzrə göstərilir.

5 Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
AKTİVLƏR		
Xüsusi Borcalma Hüquqları (XBH) ilə əmanətlər	364,399	332,661
Cəmi aktivlər	364,399	332,661
ÖHDƏLİKLƏR		
BVF-nin cari hesabları	2,168	666
XBH paylanması:		
Ümumi paylanma	283,032	258,365
Xüsusi paylanma	81,389	74,296
Cəmi XBH paylaması	364,421	332,661
Cəmi BVF qarşısında öhdəliklər	366,589	333,327

XBH ilə əmanətlər

XBH ilə əmanətlərə BVF-dən kreditlərin alınması və hesablaşmaların aparılması məqsədilə istifadə edilən BVF-də yerləşən cari hesab daxildir. XBH ilə əmanətlərlə bağlı hesablanmış faiz aparıcı pul bazarlarında qısamüddətli bazar faiz dərəcələri əsasında hər həftə BVF tərəfindən müəyyən edilən dərəcələr istifadə etməklə hesablanır.

Cari hesablar

Bankda BVF ilə xüsusi məqsədlər üçün iki ayrıca hesab aparılır: BVF-nin 1 sayılı və BVF-nin 2 sayılı hesabları. BVF-nin 1 sayılı hesabı BVF-nin əməliyyatları üzrə bağlanmış əqdlər üzrə komissiyaların ödənilməsi, BVF-nin 2 sayılı hesabı isə BVF əməkdaşlarının üzv ölkə ərazisində təsərrüfat məsrəflərini qarşılamaq üçün istifadə edilir.

5 Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar, davamı

XBH paylanması

XBH paylanması BVF-nin qərarı ilə üzv ölkələrə şərtsiz XBH ilə verilmiş məbləğlərdir. Ümumi XBH paylanması 28 avqust 2009-cu il tarixindən qüvvəyə minmişdir. Paylanma BVF-nin üzv ölkələrinin valyuta ehtiyatlarını tamamlamaqla global iqtisadi sistemin likvidliyinin təmin edilməsi üçün nəzərdə tutulur. Ümumi XBH paylanması BVF üzvlərinə onların mövcud BVF kvotalarına uyğun olan nisbətlərlə aparılmışdır.

Ayrıca olaraq, 10 avqust 2009-cu ildə global likvidliyi dəstəkləmək məqsədilə BVF-nin Razılaşma Maddələrinə xüsusi birdəfəlik XBH paylanmasını nəzərdə tutan Dördüncü düzəliş qüvvəyə minmişdir. Düzəlişə uyğun olaraq BVF üzvlərinə, o cümlədən Azərbaycana, 9 sentyabr 2009-cu il tarixində xüsusi paylama aparılmışdır.

Üzvlər və nəzərdə tutulmuş mülkiyyətçilər XBH paylamalarından BVF ilə əməliyyatlar aparmaq üçün istifadə edə bilərlər. Bank paylamaları Azərbaycan Respublikasının Hökuməti qarşısında valyuta öhdəliyi kimi uçota almışdır.

BVF kvotası və BVF kvotası üzrə buraxılmış qiymətli kağızlar

BVF kvotası üzrə üzlük haqqı 25 fevral 2016-cı il tarixinə 160.9 milyon XBH-dan 391.7 milyon XBH-a qədər artırılmışdır (31 dekabr 2016 və 2015-ci illər üçün müvafiq olaraq 929,465 min AZN və 348,525 min AZN). Bu məbləğə təminat olaraq Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən qiymətli kağız buraxılmış və Bank tərəfindən BVF-nin xeyrinə saxlanılır.

6 Ticarət qiymətli kağızları

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Agentlik notları	2,142,167	594,289
Korporativ istiqrazlar	579,873	287,292
ABŞ Xəzinədarlıq notları	450,673	807,855
Dövlət istiqrazları	434,022	63,389
Bələdiyyə istiqrazları	338,580	303,135
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	222,522	639,306
Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	44,395	106,482
Cəmi ticarət qiymətli kağızları	4,212,232	2,801,748

Ticarət qiymətli kağızlarının heç biri dəyərsizləşməmiş və vaxtı keçməmişdir.

Bank ticarət qiymətli kağızlarının müəyyən edilmiş investisiya qaydalarına uyğun olaraq idarə edilməsi məqsədilə etibarlı menecerlərdən istifadə edir və bu qaydaların tələbinə görə belə qiymətli kağızların emitentlərinin daimi qeydiyyat ünvanı İƏİT ölkələridir.

6 Ticarət qiymətli kağızları, davamı

31 dekabr 2016-cı il tarixinə ticarət qiymətli kağızlarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Agentlik notları	Korporativ istiqrazlar	ABŞ Xəzinədarlıq notları	Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	Dövlət istiqrazları	Bələdiyyə istiqrazları	Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>								
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>								
- reytingi AAA	1,044,141	14,594	39,512	-	25,998	114,156	167,280	1,405,681
- reytingi AA-dan AA+ dək	562,848	174,340	411,161	44,395	408,024	184,477	44,373	1,829,618
- reytingi A- dan A+ dək	535,178	390,939	-	-	-	39,947	10,869	976,933
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	2,142,167	579,873	450,673	44,395	434,022	338,580	222,522	4,212,232

31 dekabr 2015-ci il tarixinə ticarət qiymətli kağızlarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Agentlik notları	Korporativ istiqrazlar	ABŞ Xəzinədarlıq notları	Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	Dövlət istiqrazları	Bələdiyyə istiqrazları	Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>								
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>								
- reytingi AAA	499,512	65,624	807,855	-	21,362	301,574	612,148	2,308,075
- reytingi AA-dan AA+ dək	94,777	92,825	-	106,482	42,027	1,561	27,158	364,830
- reytingi A- dan A+ dək	-	128,843	-	-	-	-	-	128,843
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	594,289	287,292	807,855	106,482	63,389	303,135	639,306	2,801,748

7 Törəmə maliyyə alətləri

Bankın törəmə maliyyə alətlərinin 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixləri üzrə ədalətli dəyəri aşağıdakı cədvəldə qeyd olunub:

	Şerti məbləğ	31/12/2016		Şerti məbləğ	31/12/2015	
		Ədalətli dəyər			Ədalətli dəyər	
Min Azərbaycan Manatı ilə		Aktivlər	Öhdəliklər		Aktivlər	Öhdəliklər
Forvard müqavilələri	283,446	2,191	-	126,056	32	-
Fyuçers müqavilələri	28,125	-	-	71,999	-	-
Cəmi törəmə maliyyə alətləri	311,571	2,191	-	198,055	32	-

Valyuta forvard müqavilələri

Aşağıdakı cədvəldə valyutalar əsasında icra olunmamış forvard valyuta müqavilələrinin məbləği, müqavilə üzrə hesablanmış orta mübadilə məzənnəsi və ödəniş vaxtına qalmış müddətlər haqqında məlumatlar ümumiləşdirilir. Gösterilmiş xarici valyuta məbləğləri hesabat tarixində qüvvədə olan məzənnə əsasında hesablanmışdır.

	Şerti məbləğ		Müqavilə üzrə orta hesablı məzənnə	
	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2015
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
ABŞ dolları alışı və Avro satışı				
3 ayadək	136,657	74,928	1.0557	1.0704
ABŞ dolları satışı və Avro alışı				
3 ayadək	50,517	-	1.0549	-
ABŞ dolları alışı və Funt sterlinq satışı				
3 ayadək	32,780	22,008	1.2362	1.5051
ABŞ dolları satışı və Funt sterlinq alışı				
3 ayadək	11,283	-	1.2357	-
ABŞ dolları alışı və Kanada dolları satışı				
3 ayadək	15,816	10,580	0.7458	0.7451
ABŞ dolları satışı və Kanada dolları alışı				
3 ayadək	4,981	-	0.7457	-
ABŞ dolları alışı və digər valyutaların satışı				
3 ayadək	24,062	18,540	0.6250	-
ABŞ dolları satışı və digər valyutaların alışı				
3 ayadək	7,350	-	0.6229	-

8 İnvestisiya qiymətli kağızları

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
- Satış üçün nəzərdə tutulan investisiyalar		
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	337,094	336,154
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	91,376	355,510
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	28,169	-
Dövlət istiqrazları	-	334,298
ABŞ Xəzinədarlıq notları	-	78,348
Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	-	71,148
Kapital Bank ASC tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	-	16,418
Cəmi satış üçün nəzərdə tutulan investisiyalar	456,639	1,191,876
- Kreditlər və avanslar		
Aqrarkredit QSC BOKT	10,000,041	2,500,000
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	70,234	83,216
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(4,295)	(4,295)
Kreditlər və avanslar, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	10,065,980	2,578,921
Cəmi investisiya qiymətli kağızları	10,522,619	3,770,797

Bank 20 fevral 2015-ci il tarixində ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar portfelinin əhəmiyyətli hissəsini satdığı üçün bu portfeldə qalan qiymətli kağızları satış üçün nəzərdə tutulan investisiyalar portfeline yenidən təsnif etmişdir. Nəticədə, Bank bu hadisənin baş verdiyi 20 fevral 2015-ci il tarixindən sonra növbəti 2 maliyyə ili ərzində heç bir investisiyanı ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar portfeline aid etməyəcəkdir.

Kreditlər və avanslara "Aqrarkredit" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatına məxsus, Bank tərəfindən 2015-ci ildə alınmış 2,500,000 min AZN və əlavə olaraq 2016-cı ildə alınmış 7,500,000 min AZN nominal dəyərində və 0.15% faiz dərəcəsinə malik, 2045-ci ildə ödənilməli olan qiymətli kağızlar daxildir. Bu qiymətli kağızların ödənişinə dövlət zəmanəti verilir. Həmin qiymətli kağızlar "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin dövlətə məxsus səhmlərinin özəlləşdirilməyə hazırlanması ilə bağlı sağlamlaşdırılma tədbirləri" haqqında və "Aqrarkredit" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatı tərəfindən dövlət zəmanəti əsasında emissiya ediləcək istiqrazların buraxılması, həcmi, müddəti və ödənilmə şərtlərinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı əsasında alınmışdır. Ədalətli dəyər üzrə məlumat üçün Qeyd 33-a baxın.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə investisiya qiymətli kağızlarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	Azərbaycan İpoteka Fondu	Aqrarkre- dit QSC BOKT	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>					
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>					
- reytingi AAA	91,376	-	-	-	91,376
- reytingi BB+	-	337,094	10,000,041	94,108	10,431,243
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	91,376	337,094	10,000,041	94,108	10,522,619

8 İnvestisiya qiymətli kağızları, davamı

31 dekabr 2015-cı il tarixinə investisiya qiymətli kağızlarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	Azərbaycan İpoteka Fondu	Dövlət istiqrazları	ABŞ Xəzinə- darlıq notları	Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	Kapital Bank ASC	Aqrarkredit QSC BOKT	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>									
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş</i>									
- reytingi AA- dan AA+ dək	355,510	-	334,298	78,348	71,148	-	-	-	839,304
- reytingi BB+	-	336,154	-	-	-	-	2,500,000	78,921	2,915,075
- reytingsiz	-	-	-	-	-	16,418	-	-	16,418
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş	355,510	336,154	334,298	78,348	71,148	16,418	2,500,000	78,921	3,770,797

Aqrarkredit QSC BOKT-nın qiymətli kağızları açıq bazarda alınıb satılmır.

Satış üçün nəzərdə tutulan investisiya qiymətli kağızlarının hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2016	2015
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	1,191,876	207,847
Ədalətli dəyər üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	(1,402)	(9,782)
Hesablanmış faiz gəliri	17,845	32,548
Alınmış faiz gəliri	(22,602)	(30,708)
Alışlar	87,455	931,168
Satış üçün nəzərdə tutulan investisiya qiymətli kağızlarının satılması	(844,731)	(2,661,770)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalardan satış üçün nəzərdə tutulan investisiyalara yenidən təsnifləşdirmə	-	2,132,862
Təqdimat valyutasına çevrilmənin effekti	28,198	589,711
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	456,639	1,191,876

9 Banklara verilmiş kreditlər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	2,406,515	3,903,736
Yenidən maliyyələşdirilmiş kreditlər	1,517,242	1,741,141
Subordinasiya kreditləri	600,410	600,410
Sonuncu instansiya kreditləri	36,150	75,119
Cəmi banklara verilmiş kreditlər	4,560,317	6,320,406
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar	(498,955)	(508,352)
Cəmi banklara verilmiş kreditlər, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	4,061,362	5,812,054

Banklara verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bank 2 bank üzrə (2015: 3 bank) kapitalın 10%-dən çoxunu təşkil edən qalıqlara malikdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə bu qalıqların ümumi dəyəri 2,535,618 min AZN (2015: 4,493,323 min AZN) təşkil edir.

Aşağıdakı cədvəldə banklara verilmiş kreditlər üzrə 31 dekabr 2016-cı il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsinə dair ehtiyatlardakı dəyişikliklər təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Yenidən maliyyələşdiril- miş kreditlər	Sonuncu instansiya kreditləri	Subordinasiya kreditləri	Cəmi
İlin əvvəlinə qalıq	483,243	25,109	-	508,352
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın yaradılması	372,750	37,500	66,832	477,082
İl ərzində ehtiyat hesabına əvəzləşdirilmiş məbləğlər	(438,903)	(47,576)	-	(486,479)
İlin sonuna qalıq	417,090	15,033	66,832	498,955

Aşağıdakı cədvəldə banklara verilmiş kreditlər üzrə 31 dekabr 2015-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsinə dair ehtiyatlardakı dəyişikliklər təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Yenidən maliyyələşdiri- lmış kreditlər	Sonuncu instansiya kreditləri	Subordinasiya kreditləri	Cəmi
İlin əvvəlinə qalıq	22,364	21,631	-	43,995
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın yaradılması	460,879	3,478	-	464,357
İlin sonuna qalıq	483,243	25,109	-	508,352

9 Banklara verilmiş kreditlər, davamı

Kreditlərin keyfiyyəti

Aşağıdakı cədvəldə banklara verilmiş kreditlərin 31 dekabr 2016-cı il tarixinə olan kredit keyfiyyəti təqdim olunur:

	Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	Yenidən maliyyə- ləşdirilmiş kreditlər	Subordi- nasiya kreditləri	Sonuncu instansiya kreditləri	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>					
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>					
BB+	545,043	37,345	-	-	582,388
BB	733,310	-	-	-	733,310
BB-	1,121,880	103,392	-	-	1,225,272
Reytingsiz					
- İri həcmli banklar	4,385	-	-	-	4,385
- Orta həcmli banklar	1,897	256,555	-	-	258,452
- Kiçik həcmli banklar	-	375,318	-	-	375,318
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	2,406,515	772,610	-	-	3,179,125
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş (ümumi məbləğ)</i>					
- vaxtı keçməmiş	-	708,547	600,410	36,150	1,345,107
- vaxtı 30 gündən az keçmiş	-	454	-	-	454
- vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	2,586	-	-	2,586
- vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	2,547	-	-	2,547
- vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	600	-	-	600
- vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	29,898	-	-	29,898
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	-	744,632	600,410	36,150	1,381,192
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla		(417,090)	(66,832)	(15,033)	(498,955)
Cəmi banklara verilmiş kreditlər	2,406,515	1,100,152	533,578	21,117	4,061,362

9 Banklara verilmiş kreditlər, davamı

Aşağıdakı cədvəldə banklara verilmiş kreditlərin 31 dekabr 2015-ci il tarixinə olan kredit keyfiyyəti təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	Yenidən maliyyələş- dirilmiş kreditlər	Subordinasiya kreditləri	Sonuncu instansiya kreditləri	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>					
BBB-	-	20,004	-	-	20,004
BB	2,013,228	-	600,410	-	2,613,638
BB-	50,104	3,001	-	-	53,105
B	92,507	110,047	-	-	202,554
CCC	-	5,003	-	-	5,003
Reytingsiz					
- İri həcmli banklar	1,146,638	100,022	-	-	1,246,660
- Orta həcmli banklar	601,259	172,333	-	-	773,592
- Kiçik həcmli banklar	-	383,014	-	-	383,014
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	3,903,736	793,424	600,410	-	5,297,570
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş (ümumi məbləğ)</i>					
- vaxtı keçməmiş	-	800,122	-	-	800,122
- vaxtı 30 gündən az keçmiş	-	21,401	-	-	21,401
- vaxtı 30-89 gün keçmiş	-	16,921	-	-	16,921
- vaxtı 90-179 gün keçmiş	-	264	-	50,010	50,274
- vaxtı 180-360 gün keçmiş	-	90,844	-	-	90,844
- vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	18,165	-	25,109	43,274
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	-	947,717	-	75,119	1,022,836
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	-	(483,243)	-	(25,109)	(508,352)
Cəmi banklara verilmiş kreditlər	3,903,736	1,257,898	600,410	50,010	5,812,054

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə Mərkəzi Bankın kredit portfelində "vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş" kreditlər olmamışdır.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə banklara verilmiş kreditlər üzrə şərtləri dəyişdirilmiş 433,148 min AZN məbləğində (2015: 283,192 min AZN) kreditlər mövcuddur. Kredit şərtlərinin dəyişdirilməsinin əsas səbəbi bank sistemində qısamüddətli likvidliyin tənzimlənməsi və maliyyə sabitliyinin qorunması olmuşdur.

Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna ayrılmış 527,300 min AZN məbləğində kreditlər 2017-ci ilin yanvar ayında Fond tərəfindən ödənilmişdir

Kreditin dəyərdən düşməsinin hesablanmasında əsas fərziyələr və ehtimallar

Bank dəyərdən düşmə əlaməti olmayan kreditlər üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə və dəyərdən düşmə əlamətləri müəyyənləşdirilməyən kredit portfelleri üçün əvvəlki zərər təcrübəsinə əsaslanaraq, kreditin dəyərdən düşməsinə hesablayır.

Rəhbərlik dəyərdən düşmə əlamətləri olan kreditlər üçün ehtiyat fondunun müəyyənləşdirilməsində aşağıdakı əsas fərziyələri irəli sürür:

- Girov qoyulmuş əmlak satıldıqda, ilkin qiymətləndirilmiş məbləğin 20% - 50%-i məbləğində diskont dərəcəsi;
- Girovun realizasiyası prosesinin 5 ilə kimi davam etməsi.

9 Banklara verilmiş kreditlər, davamı

Girovun və sair kredit təminatlarının təhlili

Banklara verilmiş kreditlər üzrə fərdi kredit qiymətləndirilməsi həyata keçirilir. Bankın ümumi kredit qabiliyyəti, kreditin keyfiyyəti üzrə ən uyğun göstərici hesab olunur. Bununla belə qəbul edilmiş girov əlavə təhlükəsizliyi təmin edir və girova qoyulan tələb qanunvericilikdə öz əksini tapmışdır.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	Yenidən maliyyələş- dirilmiş kreditlər	Subordinasiya kreditləri	Sonuncu instansiya kreditləri	Cəmi
Təminatlı kreditlər	-	46,320	533,578	-	579,898
Dövlətin zəmanət məktubları	2,406,515	-	-	-	2,406,515
Girovla təmin edilmiş kreditlər:					
- girov hesabı	-	755,772	-	-	755,772
- ticarət tipli daşınmaz əmlak	-	294,751	-	21,117	315,868
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	-	3,309	-	-	3,309
Cəmi banklara verilmiş kreditlər	2,406,515	1,100,152	533,578	21,117	4,061,362

31 dekabr 2015-ci il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	Yenidən maliyyələş- dirilmiş kreditlər	Subordinasiya kreditləri	Sonuncu instansiya kreditləri	Cəmi
Təminatlı kreditlər	-	17,379	600,410	50,010	667,799
Dövlətin zəmanət məktubları	3,903,736	-	-	-	3,903,736
Girovla təmin edilmiş kreditlər:					
- girov hesabı	-	752,615	-	-	752,615
- ticarət tipli daşınmaz əmlak	-	438,917	-	-	438,917
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	-	48,987	-	-	48,987
Cəmi banklara verilmiş kreditlər	3,903,736	1,257,898	600,410	50,010	5,812,054

Təminatlı kreditlər istisna olmaqla, digər bütün kreditlər dəyərindən artıq təmin olunmuşdur.

10 Torpaq, tikili, avadanlıqlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə torpaq, tikili və avadanlıqların hərəkəti haqqında məlumat təqdim olunur:

	Torpaq	Binalar	Mebel və avadanlıqlar	Kompüter və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikintilər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>							
İlkin dəyər							
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq	15,726	42,962	49,217	17,005	2,211	814	127,935
Əlavələr	-	97	903	1,817	-	-	2,817
Köçürmələr	-	814	-	-	-	(814)	-
Silinmələr	-	-	(559)	(1,915)	(28)	-	(2,502)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	15,726	43,873	49,561	16,907	2,183	-	128,250
Köhnəlmə və amortizasiya							
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq	-	(14,553)	(41,059)	(10,188)	(1,835)	-	(67,635)
İl üzrə köhnəlmə və amortizasiya	-	(1,290)	(3,629)	(2,914)	(100)	-	(7,933)
Silinmələr	-	-	550	1,815	28	-	2,393
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	-	(15,843)	(44,138)	(11,287)	(1,907)	-	(73,175)
Balans dəyəri:							
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	15,726	28,030	5,423	5,620	276	-	55,075

10 Torpaq, tikili, avadanlıqlar, davamı

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə torpaq, tikili və avadanlıqların hərəkəti haqqında məlumat təqdim olunur:

	Torpaq	Binalar	Mebel və avadanlıqlar	Kompüter və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikintilər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>							
İlkin dəyər							
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq	15,726	42,505	51,342	14,182	2,189	-	125,944
Əlavələr	-	402	765	3,756	30	814	5,767
Köçürmələr	-	55	(55)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(2,835)	(933)	(8)	-	(3,776)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	15,726	42,962	49,217	17,005	2,211	814	127,935
Köhnəlmə və amortizasiya							
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq	-	(13,272)	(38,527)	(8,645)	(1,747)	-	(62,191)
İl üzrə köhnəlmə və amortizasiya	-	(1,280)	(5,368)	(2,474)	(96)	-	(9,218)
Köçürmələr	-	(1)	1	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	2,835	931	8	-	3,774
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	-	(14,553)	(41,059)	(10,188)	(1,835)	-	(67,635)
Balans dəyəri							
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	15,726	28,409	8,158	6,817	376	814	60,300

11 Qeyri-maddi aktivlər

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti haqqında məlumat təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Cəmi Qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyər	
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq	55,612
Əlavələr	12,078
Silinmələr	(170)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	67,520
Amortizasiya	
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq	(18,430)
İl üzrə amortizasiya	(5,477)
Köçürmələr	26
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	(23,881)
Balans dəyəri	
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	43,639

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti haqqında məlumat təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Cəmi Qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyər	
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq	48,698
Əlavələr	7,612
Silinmələr	(698)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	55,612
Amortizasiya	
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq	(14,370)
İl üzrə amortizasiya	(4,626)
Köçürmələr	566
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	(18,430)
Balans dəyəri	
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	37,182

12 Sair maliyyə aktivləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Xarici valyutanın satılması üzrə alınacaq məbləğlər	104,016	155
Satılmış ticarət qiymətli kağızları üzrə alınacaq məbləğlər	16,243	2,505
İşçilərə verilmiş kreditlər	928	1,057
Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	56	830
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar	(20)	(26)
Cəmi sair maliyyə aktivləri	121,223	4,521

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016 və 2015-ci illər üzrə sair aktivlərin dəyərsizləşmə ehtiyatları üzrə məlumatlar göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
İlin əvvəlinə dəyərsizləşmə ehtiyatı üzrə qalıq	26	12
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın yaradılması/(bərpaı)	(6)	14
İlin sonuna dəyərsizləşmə ehtiyatı üzrə qalıq	20	26

12 Sair maliyyə aktivləri, davamı

31 dekabr 2016-cı il tarixinə sair maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Xarici valyutanın satılması üzrə alınacaq məbləğlər	Satılmış ticarət qiymətli kağızları üzrə alınacaq məbləğlər	İşçilərə verilmiş kreditlər	Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>					
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>					
- Hesabat dövrü başa çatdıqdan sonra ödənilmiş və ya haqq- hesab edilmiş	104,016	16,243	-	4	120,263
- Ödəmə müddəti maliyyə hesabatlarının dərc olunmasının təsdiqləndiyi tarixdən sonrakı müddətə düşən	-	-	908	52	960
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	104,016	16,243	908	56	121,223

31 dekabr 2015-ci il tarixinə sair maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Xarici valyutanın satılması üzrə alınacaq məbləğlər	Satılmış ticarət qiymətli kağızları üzrə alınacaq məbləğlər	İşçilərə verilmiş kreditlər	Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>					
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>					
- Hesabat dövrü başa çatdıqdan sonra ödənilmiş və ya haqq- hesab edilmiş	155	2,505	-	789	3,449
- Ödəmə müddəti maliyyə hesabatlarının dərc olunmasının təsdiqləndiyi tarixdən sonrakı müddətə düşən	-	-	1,031	41	1,072
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	155	2,505	1,031	830	4,521

13 Sair aktivlər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Təchizatçılara avans ödənişləri	47,334	54,783
İnvestisiya mülkiyyəti	4,400	4,400
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	136	112
Cəmi sair aktivlər	51,870	59,295

14 Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr

Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr Bank tərəfindən Azərbaycan Respublikasının milli valyutasında buraxılmış məbləğlərdir. Bu, 1 yanvar 2006-cı il tarixindən dövriyyəyə buraxılmış yeni Azərbaycan manatı (AZN) və 1992-ci ildə milli valyuta tətbiq edildikdən etibarən dövriyyəyə buraxılmış köhnə Azərbaycan manatıdır (AZM). Köhnə Azərbaycan manatı 1 yanvar 2006-cı il tarixində denominasiya edilərək, həmin tarixdən 5,000 köhnə manat 1 yeni Azərbaycan manatına bərabər olmuşdur.

31 dekabr 2016-cı il tarixində tamamlanan il ərzində Bank çap şirkətindən 9,432 min AZN məbləğində yeni pul nişanları təhvil almışdır (2015: 790,191 min AZN) və 702,666 min AZN məbləğində pul nişanları məhv etmişdir (2015:1,752,022 min AZN).

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
İlin əvvəlinə qalıq	5,416,751	10,845,946
Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələrdə artma(azalma)	1,544,027	(5,429,195)
İlin sonuna qalıq	6,960,778	5,416,751

15 Rezident bankların qısamüddətli depozitləri

31 dekabr 2016-cı il tarixinə rezident bankların 5,922,278 min AZN məbləğində qısamüddətli depozitləri (31 dekabr 2015: sıfır) pul siyasəti aləti olan hərraclar vasitəsilə cəlb edilmiş 80,329 min AZN və hərracdankənar formada cəlb edilmiş 5,841,949 min AZN AMB-də yerləşdirilmiş depozitləri əks etdirir.

16 Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Xəzinədarlığının hesabları	2,435,715	4,105,151
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun hesabları	207,180	198,375
Digər tələb olunanadək cari hesablar	54,374	47,318
Cəmi hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	2,697,269	4,350,844

Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklərin faiz dərəcəsi, valyuta və ödəmə müddətləri üzrə təhlili 29 sayılı qeyddə göstərilir.

17 Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Cari hesablar	2,110,989	2,089,877
Bloklaşdırılmış hesablar	966,408	1,198,941
Məcburi ehtiyatlar	147,707	47,384
Cəmi kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,225,104	3,336,202

18 Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Digər maliyyə institutlarının hesabları	7,944	5,247
Dövlət təşkilatları	5,625	1,342
Cəmi digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	13,569	6,589

19 Buraxılmış borc qiymətli kağızlar

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Qısamüddətli notlar	108,987	-
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızlar	108,987	-

20 Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından (BİA) götürülmüş borc vəsaitləri	3,771	4,064
Digər beynəlxalq maliyyə institutlarına ödəniləcək məbləğlər	555	593
Cəmi beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,326	4,657

21 Sair maliyyə öhdəlikləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Alınmış ticarət qiymətli kağızları üzrə ödəniləcək məbləğlər	286,011	5,604
Xarici valyutanın alınması üçün öhdəliklər	104,238	219
Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	1,186	1,013
Cəmi sair maliyyə öhdəlikləri	391,435	6,836

22 Sair öhdəliklər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
Gələcək dövrün gəlirləri	17	18
Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	7	-
Digər	1,235	453
Cəmi sair öhdəliklər	1,259	471

23 Nizamnamə fondu və ehtiyatlar

Bankın nizamnamə fondu 500,000 min manatdır. 20 oktyabr 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı haqqında Qanuna edilmiş dəyişikliklərə müvafiq olaraq bölüşdürülməmiş mənfəətdən əlavə 490,000 min AZN Mərkəzi Bankın nizamnamə fonduna köçürülərək, Mərkəzi Bankın nizamnamə fondu 500,000 min AZN olaraq formalaşdırılmışdır.

31 dekabr 2009-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi müddəti 2019-cu ildə başa çatan, nominal dəyəri 255,400 min AZN olan faizsiz borc öhdəliyi buraxmaqla Bankı əlavə kapital ilə təmin etmişdir. Əlavə kapital manatın xarici valyutalara nisbətən məvqeyinin möhkəmlənməsi ilə əlaqədar Bankın xarici valyuta məvqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində 2008-ci ildə yaranmış 402,115 min AZN məbləğində zərərə görə 255,399 min AZN məbləğində kapital çatışmazlığını aradan qaldırmaq məqsədilə təmin edilmişdir. Bu öhdəlik ilkin olaraq 209,517 min AZN məbləğində ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş və kapital ehtiyatları müvafiq məbləğdə bərpa olunmuşdur.

20 oktyabr 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı haqqında Qanuna edilmiş dəyişikliklərə müvafiq olaraq, Bankın kapital ehtiyatları onun nizamnamə fondundan az olmamalıdır və buna görə də Bank kapital ehtiyatlarını hesabat ilinin mənfəətindən 290,483 min AZN ayıraraq 500,000 min AZN olaraq formalaşdırmışdır.

24 Faiz gəlirləri və xərcləri

Min Azərbaycan Manatı ilə

	2016	2015
Faiz gəlirləri		
Banklara verilmiş kreditlər	212,108	165,461
İnvestisiya qiymətli kağızları:		
<i>Satış üçün nəzərdə tutulan qiymətli kağızlar</i>	17,845	32,548
<i>Kreditlər və avanslar</i>	10,630	177
<i>Ödəniş müddətində saxlanılan qiymətli kağızlar</i>	-	4,190
Ticarət qiymətli kağızları	23,233	14,926
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	13,618	4,650
Dövlətin borc öhdəlikləri	4,636	4,624
BVF ilə hesablaşmalar	184	106
Digər aktivlər	61	63
Cəmi faiz gəlirləri	282,315	226,745
Faiz xərcləri		
Rezident bankların depozitləri	170,476	-
Dövlət Neft Fondunun cari hesabı üzrə öhdəliklər	84,716	-
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	204	106
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	36	39
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	2,463	10
Cəmi faiz xərcləri	257,895	155
Xalis faiz gəlirləri	24,420	226,590

31 dekabr 2016-cı il tarixində tamamlanan il üzrə göstərilən faiz gəlirlərinə 26,395 min AZN (2015: 25,400 min AZN) məbləğində dəyərdən düşmüş maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış gəlirlər aiddir.

25 Haqq və komissiya gəlirləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2016	2015
Kassa əməliyyatları	3,334	9,544
Hesablaşma əməliyyatları	2,853	3,019
Digər	5	5
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	6,192	12,568

26 Haqq və komissiya xərcləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2016	2015
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar (idarəetmə, kastodian və broker xidmətləri) üzrə	1,352	1,057
Kassa əməliyyatları	718	5,647
Hesablaşma əməliyyatları	39	103
Digər	922	282
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	3,031	7,089

27 Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xarici valyutada olan aktiv və öhdəliklərin 2016-cı ildə rəsmi məzənnənin dəyişməsindən sonra yenidən qiymətləndirilməsi zamanı yaranan müsbət məzənnə fərqlərinin mənfi məzənnə fərqlərindən artıq olan hissəsi 899,713 min AZN (2015: 5,823,161 min AZN) təşkil etmişdir.

28 İnzibati və sair əməliyyat xərcləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2016	2015
Regional tikinti və sosial xərclər	14,363	2,760
İşçilər üzrə xərclər	12,314	13,322
Tikili və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə xərcləri	7,933	9,218
Proqram təminatı və sair qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri	5,477	4,626
Əskinas və sikkələrin istehsalı və nəqli üzrə xərclər	4,997	3,842
Proqram təminatı və serverlərin dəstəklənməsi xərcləri	4,622	2,380
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər	2,564	2,737
Mühafizə xidmətləri	1,393	1,344
Tikili və avadanlıqların təmir və saxlanma xərcləri	898	862
Rabitə xidmətləri	687	468
Maliyyə Monitoringi Xidmətinin maliyyələşdirilməsi üzrə xərclər	672	2,395
Ofis təchizatı	572	528
Enerji və qızdırıcı sistemlər üzrə xərclər	432	380
Sığorta xidmətləri	310	397
İcarə haqqı	167	268
Hüquq və məsləhət xidmətləri	164	346
Ezamiyyə xərcləri	143	156
Mətbəə xərcləri	55	139
Kommunal xidmətlər	43	40
Nümayəndəlik və beynəlxalq tədbirlər üzrə xərclər	27	43
Sair xərclər	1,270	679
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	59,103	46,930

29 Risklərin idarə edilməsi

İdarə Heyətinin 5 fevral 2014-cü il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının əməliyyat risklərinin idarə edilməsi üzrə Çərçivə Sənədi"nə əsasən, Bankın üzləşdiyi risklər aşağıdakı dörd kateqoriya üzrə qruplaşdırılmışdır:

- *Strateji (siyasət) risklər* – pul siyasəti, maliyyə sabitliyi və mandatdan irəli gələn digər strateji məsələlərlə əlaqəli risklərdir. Strateji (siyasət) risklərin idarə edilməsi Bankın İdarə Heyəti, Pul Siyasəti və Maliyyə Sabitliyi Komitəsi, eləcə də aidiyyəti struktur bölmələr (Pul siyasəti, Bazar əməliyyatları, Strateji idarəetmə və s. departamentlər) tərəfindən həyata keçirilir.
- *Maliyyə riskləri* – Bankın valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi üzrə kredit, bazar və likvidlik risklərini əhatə edir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi Bankın İdarə Heyəti, İnvestisiya Komitəsi, Bazar əməliyyatları departamenti tərəfindən müvafiq qayda və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Bazar şəraitindəki dəyişikliklər və risklərin idarə olunması sahəsində qabaqcıl təcrübə nəzərə alınaraq, risklərin idarə edilməsi siyasəti və prosedurları müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.
- *Əməliyyat riskləri* – Bankın struktur bölmələrinin əməkdaşlarının və Bankda həyata keçirilən layihələrin heyət üzvlərinin məqsədyönlü və ya ehtiyatsız davranışı, daxili proseslərin adekvat olmaması, Bankda istismarda olan texniki avadanlıqlarda, habelə informasiya sisteminin proqram və texniki platformalarında çatışmazlıqların mövcudluğu, eləcə də kənar hadisələrin baş verməsi nəticəsində yaranan risklərdir. Əməliyyat risklərinin idarə edilməsi Bazel Komitəsinin müvafiq prinsiplərinə uyğun olaraq, **müdafiənin 3 xətti** modeli əsasında həyata keçirilir. Sözügedən modelə əsasən müdafiənin birinci xəttini Bankın bütün struktur bölmələri, ikinci xəttini Risklərin idarə edilməsi departamenti və üçüncü xəttini Daxili audit departamenti təşkil edir.

Risklərin idarə edilməsi departamentinin funksiyalarına Bankın Əməliyyat risklərinin idarə edilməsi sistemi üzrə («ƏRİE») siyasət və metodoloji sənədlərinin və müvafiq dəstəkləyici sistemlərin hazırlanması, təkmilləşdirilməsi, kommunikasiyası və təlimi, Bankda ƏRİE prosesinin koordinasiyası, fasilətləşməsi, monitorinqi və hesabatlılığı, habelə Bank üzrə icmal əməliyyat risk profilinin hazırlanması daxildir.

- *Reputasiya riskləri* – Bankın yüksək vəzifəli şəxslərinin (İdarə Heyətinin üzvləri və Baş direktorlar) şəxsi həyatı, davranışı və kommunikasiyası məsələlərindən irəli gələn, habelə Bankın məqsədləri və fəaliyyəti ilə ictimai rəy arasındakı uyğunsuzluqlardan yaranan risklərdir. Strateji (siyasət), maliyyə, əməliyyat risklərinin qeyri-effektiv idarə olunması nəticəsində yaranan reputasiya zərərləri reputasiya riskləri hesab edilmir. Həmin zərərlər müvafiq olaraq, strateji (siyasət), maliyyə və əməliyyat risklərinin idarə edilməsi fəaliyyəti çərçivəsində mümkün risk təsir kateqoriyalarından biri qismində nəzərdən keçirilir. Bankın reputasiya riskləri İdarə Heyəti, Baş direktorlar və Beynəlxalq əməkdaşlıq və kommunikasiya departamenti tərəfindən idarə edilir.

Maliyyə risklərinin idarə edilməsi siyasəti və prosedurları

Maliyyə risklərinin idarə edilməsi siyasəti Bankın qarşılaşdığı maliyyə risklərinin müəyyənləşdirilməsinə, idarə edilməsinə, müvafiq risk limitlərinin və nəzarət mexanizmlərinin yaradılmasına, eləcə də risk səviyyələrinin və limitlərin yerinə yetirilməsinin mütəmadi əsasda monitorinqinin təmin olunmasına yönəldilir.

İdarə Heyəti

Risklərin idarə edilməsi sistemində nəzarətə görə ümumi məsuliyyəti İdarə Heyəti daşıyır. O, risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşmanı müəyyənləşdirir, risk tolerantlığı səviyyələri və risklərin idarə edilməsinin əsas prinsiplərinin qəbul edilməsi funksiyalarını həyata keçirir.

Əməliyyatlar İdarə Heyətinin üzvləri arasında nəzarət prinsipinə əsaslanaraq bölüşdürülür. Hər bir heyət üzvü özünün məsuliyyət daşıdığı sektorda əməliyyatlara nəzarət etməlidir. İdarə Heyətinin risklərin aşkarlanması və onlara nəzarətdə ümumi məsuliyyət daşmasına baxmayaraq, ayrı-ayrı risklərin idarə olunması və monitorinqinə cavabdehlik daşıyan ayrıca struktur bölmələr mövcuddur.

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

İnvestisiya komitəsi

İnvestisiya Komitəsi "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi Qaydaları"na uyğun olaraq "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsinin Əsas İstiqamətləri"nin hazırlanması və "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi üzrə Əməliyyat İnvestisiya Strategiyası"nın qəbul edilməsində, həmçinin, valyuta aktivlərinin idarə edilməsi əməliyyatlarına nəzarətin həyata keçirilməsində məsuliyyətlidir.

Bazar əməliyyatları departamentinin Risklərin idarə edilməsi şöbəsi

Bazar əməliyyatları departamentinin Risklərin idarə edilməsi şöbəsi "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi Qaydaları", "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsinin Əsas İstiqamətləri" və "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi üzrə Əməliyyat İnvestisiya Strategiyası"na uyğun olaraq valyuta aktivlərinin idarə edilməsində qəbul olunmuş limitlərə gündəlik nəzarəti həyata keçirir.

Daxili audit departamenti

Daxili audit hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir, nəticə və tövsiyələr haqqında Bankın sədrinə hesabat verir.

Bundan əlavə, Bankda əməliyyatları və nəzarəti həyata keçirmək üçün xüsusi komitə və komissiyalar da fəaliyyət göstərir, məsələn, İstehlak Kreditləri Komissiyası və Bankın rəsmi məzənnələrinin müəyyən edilməsi üzrə Daimi Komissiya və sair.

Valyuta ehtiyatları üzrə risklər Bankın risklərinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bu risklərin idarə olunması üzrə səlahiyyətlərin bölgüsü, prosedurlar və hesabatlılıq "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi Qaydaları"nda müəyyən olunmuşdur. İdarə olunan risklər üzrə məqbul limitlər "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi Qaydaları", "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsinin Əsas İstiqamətləri", "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi üzrə Əməliyyat İnvestisiya Strategiyası" və xarici menecerlər tərəfindən vəsaitlərin idarə edilməsi üzrə "İnvestisiya qaydaları"nda öz əksini tapır. Qaydalara uyğun olaraq, məqbul limitlər İnvestisiya Komitəsi tərəfindən müəyyən edilərək, İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunur. Risklərə daimi nəzarət Bazar əməliyyatları departamentinin Risklərin idarə edilməsi şöbəsi və Ödəniş sistemləri və hesablaşmalar departamentinin Maliyyə bazarlarında əməliyyatlar şöbəsi tərəfindən aparılır.

Kredit riski

Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəfin Bank qarşısında öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində Banka maliyyə zərəri vurularsa, Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Bankın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit, investisiya və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına, o cümlədən borcalanın və ya qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsinə gətirib çıxarır. Kredit riski investisiya aktivlərinin lazımı qaydada seçilməsi, investisiya aktivlərinin kredit keyfiyyəti və hər bir investisiya aktivini üzrə investisiya məbləğinə limitlərin müəyyən edilməsi vasitəsilə idarə olunur və nəzarət edilir.

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Bankın investisiya qaydalarına əsasən, Bankın valyuta aktivlərinin idarə edilməsində yalnız qısamüddətli reytingi A-2-dən (Standart&Poor's), F-2-dən (Fitch) və yaxud P-2-dən (Moody's), uzunmüddətli kredit reytingi A- -dən (Standart&Poor's, Fitch) və yaxud A3-dən (Moody's) aşağı olmayan investisiya vasitələri istifadə oluna bilər. Eyni zamanda, bir kommersion bankına investisiyalasdırılmış maksimal məbləğ 200 mln. ABŞ dolları ekvivalentində müəyyən olunmuşdur. İnvestisiya alətinin müddətindən asılı olaraq, 1 ilədək müddəti olan investisiya alətləri üçün minimal kredit reytingi A- ("Standart&Poor's", "Fitch", "Moody's"), 1 ildən yuxarı müddəti olan investisiya alətləri üçün A ("Standart&Poor's", "Fitch", "Moody's") kimi müəyyənlaşdırılmışdır. Reyting agentlikləri tərəfindən bir aktivə müxtəlif kredit reytingi təyin edildiyi halda minimal tələbi ödəyən reyting əsas götürülür.

2016 və 2015-ci illərdə pul siyasəti ilə əlaqəli maliyyə təşkilatlarına verilmiş kreditlər üçün təminat alınmışdır. Kredit riski həmçinin hüquqi və fiziki şəxslərin təminat və zəmanətlərini almaqla idarə olunur. Kredit riskinin monitorinqi məqsədləri üçün Bazar əməliyyatları departamenti muntəzəm olaraq maliyyə təşkilatlarının fəaliyyəti və maliyyə göstəricilərinin ətraflı təhlili əsasında hesabatlar hazırlayır. Ödəmə qabiliyyəti aşağı olan maliyyə təşkilatları ilə bağlı əhəmiyyətli risklər haqqında məlumat İdarə Heyətinin nəzərinə çatdırılır və təhlil edilir. Rəhbərlik vaxtı keçmiş kredit qalıqlarına xüsusi nəzarət edir.

Aşağıdakı cədvəldə hesabat tarixinə kredit riski daşıya biləcək maliyyə aktivləri haqqında məlumat təqdim olunur:

Min Azərbaycan Manatı ilə

	<u>31/12/2016</u>	<u>31/12/2015</u>
AKTİVLƏR		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		
- Qeyri-rezident banklardakı nostro hesablar	4,482,716	5,061,808
- Qeyri-rezident banklardakı qısamüddətli depozitlər	1,062,473	128,954
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	17,784
BVF ilə hesablaşmalar	364,399	332,661
Ticarət qiymətli kağızları	4,212,232	2,801,748
Törəmə maliyyə alətləri	2,191	32
İnvestisiya qiymətli kağızları	10,522,619	3,770,797
Banklara verilmiş kreditlər	4,061,362	5,812,054
Dövlətin borc öhdəlikləri	244,240	239,603
Sair maliyyə aktivləri	121,223	4,521
Cəmi kredit limiti	<u>25,073,455</u>	<u>18,169,962</u>

Adətən beynəlxalq təcrübəyə əsasən, törəmə maliyyə alətlərinə və investisiya qiymətli kağızlarına (bu qiymətli kağızlar repo əməliyyatlarının bir hissəsini təşkil etmədiyi halda) girov cəlb olunmur.

Banklara verilmiş kreditlər üzrə girovların və kredit riski konsentrasiyasının təhlili 9-cu qeyddə təqdim olunmuşdur.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətlərinin bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklər səbəbindən tərəddüd etməsi ilə bağlı yaranan riskdir. Bazar riski valyuta, faiz dərəcəsi və sair qiymət risklərindən ibarətdir. Bazar riski bazarın xüsusi və ümumi dəyişkənliyi, eləcə də bazar qiymətlərinin və xarici valyuta məzənnələrinin dəyişkənlik səviyyəsinə məruz qalan sabit gəlirli maliyyə alətlərinin açıq mövqeləri üzrə yaranır.

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətləri ilə bağlı gələcək pul vəsaitləri axınının ədalətli dəyərinin bazar faiz dərəcələrində baş verən dəyişikliklərdən asılı olan riskdir. Bank, bazar faiz dərəcələrinin səviyyələrində dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinin təsirinə məruz qalır. Belə dəyişkənlik faiz marjasının səviyyəsini artırır və ya azalda bilər və gözlənilməyən faiz dərəcələrinin dəyişiklikləri ilə bağlı zərərin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Faiz dərəcəsi riskinin idarə edilməsində əsas məqsəd investisiya qaydalarına uyğun olaraq qəbul edilə bilən risk limitlərinə riayət etmək şərtlə, investisiya üzrə sabit gəlirliliyin təmin edilməsindən ibarətdir.

Faiz dərəcələrinin yenidən müəyyən edilməsinin müddətlər üzrə təhlili

Faiz dərəcəsi riski, əsasən, faiz dərəcəsi fərqlərinə nəzarət etməklə tənzimlənir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə əsas maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcəsi fərqlərinin mövqeyi aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	3 aydan az	3-6 ay	6-12 ay	1 ildən çox	Faizsiz	Balans dəyəri
31 dekabr 2016-cı il						
AKTİVLƏR						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,545,189	-	-	-	340,024	5,885,213
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	-	-	-	-	-
BVF ilə hesablaşmalar	364,399	-	-	-	-	364,399
Ticarət qiymətli kağızları	4,212,232	-	-	-	-	4,212,232
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	-	-	2,191	2,191
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	-	-	-	-	-
- Kreditlər və debitor borcları	-	12,984	236	10,052,760	-	10,065,980
- Satış üçün nəzərdə tutulan qiymətli kağızlar	-	9,849	78,390	368,400	-	456,639
Banklara verilmiş kreditlər	303,753	244,432	217,364	3,295,813	-	4,061,362
Dövlət borc öhdəlikləri	-	-	-	244,240	-	244,240
Sair maliyyə aktivləri	120,315	6	66	836	-	121,223
Cəmi maliyyə aktivləri	10,545,888	267,271	296,056	13,962,049	342,215	25,413,479
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövrüyyədə olan əskinaslar və sikkələr	-	-	-	-	6,960,778	6,960,778
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	2,697,269	-	-	-	-	2,697,269
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	462,835	1,728,568	3,730,875	-	-	5,922,278
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,225,104	-	-	-	-	3,225,104
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	13,569	-	-	-	-	13,569
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	108,987	-	-	-	-	108,987
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	366,589	-	-	-	-	366,589
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,326	-	-	-	-	4,326
Sair maliyyə öhdəlikləri	391,435	-	-	-	-	391,435
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	7,270,114	1,728,568	3,730,875	-	6,960,778	19,690,335

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Faiz dərəcəsi riski, əsasən, faiz dərəcəsi fərqlərinə nəzarət etməklə tənzimlənir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə əsas maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcəsi fərqlərinin mövqeyi aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	3 aydan az	3-6 ay	6-12 ay	1 ildən çox	Faizsiz	Balans dəyəri
31 dekabr 2015-ci il						
AKTİVLƏR						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,190,762	-	-	-	597,411	5,788,173
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	9,228	8,556	-	-	17,784
BVF ilə hasablaşmalar	332,661	-	-	-	-	332,661
Ticarət qiymətli kağızları	2,801,748	-	-	-	-	2,801,748
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	-	-	32	32
İnvestisiya qiymətli kağızları						
- Kreditlər və debitor borcları	-	-	-	2,578,921	-	2,578,921
- Satış üçün nəzərdə tutulan qiymətli kağızlar	71,150	12,960	428,811	678,955	-	1,191,876
Banklara verilmiş kreditlər	120,701	204,985	265,562	5,220,806	-	5,812,054
Dövlət borc öhdəlikləri	-	-	-	239,603	-	239,603
Sair maliyyə aktivləri	3,465	-	1	1,055	-	4,521
Cəmi maliyyə aktivləri	8,520,487	227,173	702,930	8,719,340	597,443	18,767,373
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövrüyyədə olan əskinaslar və sikkələr	-	-	-	-	5,416,751	5,416,751
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	4,350,844	-	-	-	-	4,350,844
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,336,202	-	-	-	-	3,336,202
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	6,589	-	-	-	-	6,589
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	333,327	-	-	-	-	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,657	-	-	-	-	4,657
Sair maliyyə öhdəlikləri	6,836	-	-	-	-	6,836
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	8,038,455	-	-	-	5,416,751	13,455,206

Faiz dərəcəsi həssaslığının təhlili

Faiz dərəcəsi riskinin idarə olunması maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin həssaslığının monitorinqi ilə tamamlanır. Bütün gəlir əyrisi üzrə 100 baza bəndi (bb) simmetrik enmə və ya qalxmanın sadələşdirilmiş proqnoz variantı əsasında faiz dərəcələrində dəyişikliklərə xalis mənfəət və ya zərər və kapitalın 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə faiz hesablanan aktiv və öhdəliklərin vəziyyətinin həssaslıq təhlili aşağıdakı kimidir:

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016		31/12/2015	
	Mənfəət və ya zərər hesabatına təsiri	Birbaşa olaraq kapitalla təsiri	Mənfəət və ya zərər hesabatına təsiri	Birbaşa olaraq kapitalla təsiri
100 bb paralel enmə	42,133	16,350	26,617	9,230
100 bb paralel qalxma	(42,133)	(16,350)	(26,617)	(9,230)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə faiz hesablanan aktivlər və öhdəliklər üzrə effektiv orta faiz dərəcələri verilmişdir. Bu faiz dərəcələri həmin aktiv və öhdəliklərdən ödəniş tarixinə qədər əldə olunan gəlirin təqribi qiymətidir.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016				31/12/2015			
	Effektiv orta faiz dərəcəsi, %				Effektiv orta faiz dərəcəsi, %			
	AZN	USD	EUR	Digər valyutalar	AZN	USD	EUR	Digər valyutalar
Faiz hesablanan aktivlər								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	0.84	(0.40)	-	-	0.32	(0.15)	0.26
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	-	-	-	-	-	0.02	-
BVF ilə hasablaşmalar	-	-	-	0.05	-	-	-	0.05
Ticarət qiymətli kağızları	-	0.17	0.36	0.16	-	0.67	2.53	0.94
İnvestisiya qiymətli kağızları	0.26	-	0.25	-	0.51	1.00	1.75	2.00
Banklara verilmiş kreditlər	14.36	2.53	-	-	3.33	2.53	-	-
Dövlət borc öhdəlikləri	2.0	-	-	-	2.0	-	-	-
Sair maliyyə aktivləri	7.5	-	-	-	5.67	-	-	-
Faiz hesablanan öhdəliklər								
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	5.13	-	-	-	-	-	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	14	-	-	-	-	-	-	-

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin baza valyutasında dəyərinin dəyişməsi riskidir. Bankın aktivlərinin dəyəri aktivlərin valyuta strukturundan asılı olaraq əsas xarici valyutaların məzənnələrinin dəyişməsi riskinə məruz qalır.

Bankın valyuta aktivləri əsasən ABŞ dolları, avro və funt sterlinq ilə saxlanılır. Valyuta aktivlərinin valyuta kompozisiyası Bankın İdarə Heyətinin 8 iyul 2016-cı il tarixli qərarı ilə təsdiqlənmiş "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta aktivlərinin idarə edilməsi üzrə Əsas İstiqamətlər" ilə müəyyən olunmuşdur. Bu sənəd Bazar əməliyyatları departamenti tərəfindən Bankın valyuta riskinin idarə edilməsində əsas kimi istifadə edilir.

Valyuta riski valyuta səbətinin diversifikasiyası və aşağıdakı parametrlərin müəyyən edilməsi ilə idarə olunur:

- idarə olunan valyutalar;
- idarə olunan hər bir valyutanın cəmi valyuta aktivlərinin tərkibində maksimal payı (baza valyutası üçün minimal məbləğ).

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin xarici valyuta üzrə strukturu təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	ABŞ dolları	Avro	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,351,369	409,369	124,475	5,885,213
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	364,399	364,399
Ticarət qiymətli kağızları	3,717,404	356,414	138,414	4,212,232
Törəmə maliyyə alətləri	2,191	-	-	2,191
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	91,376	-	91,376
Banklara verilmiş kreditlər	1,121,880	-	-	1,121,880
Sair maliyyə aktivləri	19,210	74,682	26,316	120,208
Cəmi maliyyə aktivləri	10,212,054	931,841	653,604	11,797,499
ÖHDƏLİKLƏR				
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	903,057	4,298	878	908,233
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	2,015,821	315,878	64	2,331,763
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	7,177	19	-	7,196
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	366,589	366,589
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	3,771	-	-	3,771
Sair maliyyə öhdəlikləri	379,668	9,902	679	390,249
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	3,309,494	330,097	368,210	4,007,801
Xalis tanınmış mövqe	6,902,560	601,744	285,394	7,789,698
Törəmə maliyyə əməliyyatların nəticəsi	135,184	(86,140)	(49,044)	-
Xalis mövqe	7,037,744	515,604	236,350	7,789,698

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin xarici valyuta risklərinin strukturu təqdim olunur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	ABŞ dolları	Avro	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,448,746	99,862	239,565	5,788,173
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	17,784	-	17,784
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	332,661	332,661
Ticarət qiymətli kağızları	2,164,502	295,031	342,215	2,801,748
Törəmə maliyyə alətləri	32	-	-	32
İnvestisiya qiymətli kağızları	78,348	689,810	71,146	839,304
Banklara verilmiş kreditlər	996,512	-	-	996,512
Sair maliyyə aktivləri	2,505	-	-	2,505
Cəmi maliyyə aktivləri	8,690,645	1,102,487	985,587	10,778,719
ÖHDƏLİKLƏR				
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	70,171	12,015	9,793	91,979
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	1,793,023	64,664	-	1,857,687
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	109	4	-	113
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	333,327	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,064	-	-	4,064
Sair maliyyə öhdəlikləri	5,818	5	-	5,823
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	1,873,185	76,688	343,120	2,292,993
Xalis tanınmış mövqe	6,817,460	1,025,799	642,467	8,485,726
Törəmə maliyyə əməliyyatların nəticəsi	(126,056)	74,928	51,128	-
Xalis mövqe	6,691,404	1,100,727	693,595	8,485,726

Aşağıdakı cədvəldə göstəriləyi kimi, 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə AZN-in qeyd olunmuş valyutalara qarşı dəyərsizləşməsi kapitalı, mənfəəti və ya zərəri aşağıda göstərilən məbləğlər həcmində artır (azalda) bilərdi. Təqdim edilən təhlil Bankın hesabat dövrünün sonunda mümkün olduqları ehtimal edilmiş xarici valyuta məzənnələrinin dəyişikliklərinə əsaslanır. Təhlildə bütün digər parametrlərin, xüsusilə də faiz dərəcələrinin dəyişməz qalması fərziyyə edilir.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31/12/2016	31/12/2015
ABŞ dollar dəyərini AZN-ə qarşı 10% yüksəlməsi (2015: 15%)	703,774	1,003,711
Avro dəyərini AZN-ə qarşı 10% yüksəlməsi (2015: 15%)	51,560	165,109

AZN-in qeyd edilən valyutalara qarşı 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə möhkəmlənməsi bütün digər parametrlər eyni saxlanılması şərtilə, həmin valyutalara eyni həcmli, lakin əks istiqamətli təsiri ola bilər.

Likvidlik riski

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixi çatanda Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bank tərəfindən likvidlik riskinin idarə olunması hər bir şəraitdə Bankın öhdəliklərini ödəmək üçün likvidliyin lazımı səviyyədə saxlanılmasına əsaslanır.

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Pul siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədilə Bank valyuta aktivlərindən likvid əməliyyat tranşı formalaşdırır. Likvidlik riskinin idarə edilməsi həmçinin likvid aktivlərin müəyyən edilməsi və investisiya müddətində valyuta aktivlərinin minimal likvidlik limitlərinin müəyyən edilməsindən ibarətdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə öhdəliklərin müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə bölgüsü aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir. Cədvəldə göstərilən öhdəlik məbləğləri müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş nağd pul axınlarını əks etdirir. Valyuta ödənişləri hesabat dövrünün sonuna mövcud olan spot məzənnə ilə çevrilir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Ödəniş müddəti olmayan	Cəmi
ÖHDƏLİKLƏR							
Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr	-	-	-	-	-	6,960,778	6,960,778
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	80,474	387,233	5,596,267	-	-	-	6,063,974
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	2,697,269	-	-	-	-	-	2,697,269
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,225,104	-	-	-	-	-	3,225,104
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	13,569	-	-	-	-	-	13,569
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	109,621	-	-	-	-	-	109,621
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	-	-	366,589	366,589
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,326	-	-	-	-	-	4,326
Ümumi məbləği							
ödənilməli olan törəmə alətlər							
- Daxil olan məbləğ	(213,332)	(70,112)	-	-	-	-	(283,444)
- Ödənilən məbləğ	211,683	69,570	-	-	-	-	281,253
Sair maliyyə öhdəlikləri	391,435	-	-	-	-	-	391,435
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	6,520,149	386,691	5,596,267	-	-	7,327,367	19,830,474

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədə k və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Ödəniş müddəti olmayan	Cəmi
ÖHDƏLİKLƏR							
Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr	-	-	-	-	-	5,416,751	5,416,751
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	4,350,844	-	-	-	-	-	4,350,844
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,336,202	-	-	-	-	-	3,336,202
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	6,589	-	-	-	-	-	6,589
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	-	-	333,327	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,657	-	-	-	-	-	4,657
Ümumi məbləği ödənilməli olan törəmə alətlər							
- Daxil olan məbləğ	(126,056)	-	-	-	-	-	(126,056)
- Ödənilən məbləğ	126,024	-	-	-	-	-	126,024
Sair maliyyə öhdəlikləri	6,836	-	-	-	-	-	6,836
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	7,705,096	-	-	-	-	5,750,078	13,455,174

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Aşağıdakı cədvəl maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı nağd pulun istifadəsi zərurəti yarandığı təqdirdə asanlıqla satıla bilən aktivlər istisna olmaqla, müqavilə üzrə ödəniş müddətlərinə əsasən balans dəyərində əks etdirilən qeyri-törəmə maliyyə aktivlərinin ödəniş müddətləri üzrə təhlilini əks etdirir. Belə maliyyə aktivləri gözlənilən satış tarixi əsasında ödəniş müddəti üzrə təhlilə daxil edimişdir. Dəyersizləşmiş kreditlər isə dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla və gözlənilən nağd pul axınlarına əsasən balans dəyərində göstərilir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlərin gözlənilən ödəniş müddətləri üzrə təhlilini əks etdirir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb olunanadək və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Ödəniş müddəti olmayan	Vaxtı keçmiş	Cəmi
AKTİVLƏR								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,885,213	-	-	-	-	-	-	5,885,213
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	-	-	-	364,399	-	364,399
Ticarət qiymətli kağızları	4,212,232	-	-	-	-	-	-	4,212,232
Törəmə maliyyə alətləri	1,989	202	-	-	-	-	-	2,191
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	-	101,459	465,783	9,955,377	-	-	10,522,619
Banklara verilmiş kreditlər	34,192	253,195	461,796	987,230	2,308,583	-	16,366	4,061,362
Dövlətin borc öhdəlikləri	-	-	-	244,240	-	-	-	244,240
Sair maliyyə aktivləri	120,315	-	72	102	734	-	-	121,223
Cəmi aktivlər	10,253,941	253,397	563,327	1,697,355	12,264,694	364,399	16,366	25,413,479
ÖHDƏLİKLƏR								
Dövryyədə olan əskinaslar və sikkələr	-	-	-	-	-	6,960,778	-	6,960,778
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	2,697,269	-	-	-	-	-	-	2,697,269
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	80,329	382,506	5,459,443	-	-	-	-	5,922,278
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,225,104	-	-	-	-	-	-	3,225,104
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	13,569	-	-	-	-	-	-	13,569
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	108,987	-	-	-	-	-	-	108,987
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	-	-	366,589	-	366,589
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,326	-	-	-	-	-	-	4,326
Sair maliyyə öhdəlikləri	391,435	-	-	-	-	-	-	391,435
Cəmi öhdəliklər	6,521,019	382,506	5,459,443	-	-	7,327,367	-	19,690,335
Xalis mövqe	3,732,922	(129,109)	(4,896,116)	1,697,355	12,264,694	(6,962,968)	16,366	5,723,144

29 Risklərin idarə edilməsi, davamı

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlərin gözlənilən ödəniş müddətləri üzrə təhlilini əks etdirir:

	Tələb olunanadək və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Ödəniş müddəti olmayan	Vaxtı keçmiş	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>								
AKTİVLƏR								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,788,173	-	-	-	-	-	-	5,788,173
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	-	17,784	-	-	-	-	17,784
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	-	-	-	332,661	-	332,661
Ticarət qiymətli kağızları	2,801,748	-	-	-	-	-	-	2,801,748
Törəmə maliyyə alətləri	32	-	-	-	-	-	-	32
İnvestisiya qiymətli kağızları	71,148	-	441,771	502,031	2,755,846	-	1	3,770,797
Banklara verilmiş kreditlər	2,526	32,866	470,547	1,331,587	3,889,218	-	85,310	5,812,054
Dövlətin borc öhdəlikləri	-	-	-	239,603	-	-	-	239,603
Sair maliyyə aktivləri	3,465	-	1	143	912	-	-	4,521
Cəmi aktivlər	8,667,092	32,866	930,103	2,073,364	6,645,976	332,661	85,311	18,767,373
ÖHDƏLİKLƏR								
Dövriyyədə olan əskinaslar və sikkələr	-	-	-	-	-	5,416,751	-	5,416,751
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	4,350,844	-	-	-	-	-	-	4,350,844
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	3,336,202	-	-	-	-	-	-	3,336,202
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	6,589	-	-	-	-	-	-	6,589
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	-	-	333,327	-	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,657	-	-	-	-	-	-	4,657
Sair maliyyə öhdəlikləri	6,836	-	-	-	-	-	-	6,836
Cəmi öhdəliklər	7,705,128	-	-	-	-	5,750,078	-	13,455,206
Xalis mövqe	961,964	32,866	930,103	2,073,364	6,645,976	(5,417,417)	85,311	5,312,167

Milli valyutada olan likvidlik riski AMB tərəfindən daima qiymətləndirilir və nəzarətdə saxlanılır.

30 Kapitalın idarə olunması

Bankın kapitalı onun bütün öhdəlikləri çıxıldıqdan sonra aktivlərinin qalan hissəsidir.

Kapitalın idarə olunmasında məqsəd, Bankın iqtisadi müstəqilliyinin və fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin təmin edilməsi üçün kapitalın müvafiq səviyyədə saxlanılmasından ibarətdir. Bank idarə olunan məcmu kapitalın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən kapital olduğunu hesab edir.

“Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı” haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununda (“Qanun”) nəzərdə tutulan nizamnamə fondu və minimal kapital ehtiyatları istisna olmaqla, mərkəzi bank kimi Bank üçün kənar qurumların tələbləri mövcud deyil.

Qeyd 23-də əks olunduğu kimi, 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın nizamnamə fondu 500,000 min AZN (31 dekabr 2015: 500,000 min AZN) olmuşdur.

Bank 31 dekabr 2016-cı il tarixində tamamlanan il üzrə 401,664 min AZN (2015 ci il üzrə 5,531,130 min AZN) mənfəət əldə etmişdir. Qanunun 12-ci maddəsinə əsasən hesabat ilinin mənfəəti ilk növbədə Mərkəzi Bankın kapital ehtiyatlarının formalaşdırılmasına yönəldilir. Kapital ehtiyatları formalaşdırıldıqdan və Mərkəzi Bankın auditor rəyi ilə təsdiqlənən illik maliyyə hesabatı əsasında reallaşdırılmış mənfəətin sərbəst qalığı dövlət büdcəsinə köçürülür.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 10 yanvar 2017-ci il tarixli sərəncamına əsasən Bank 31 dekabr 2016 və hesabat tarixi arasındakı dövr ərzində dövlət büdcəsinə 1,954,859 min AZN məbləğində vəsait köçürmüşdür.

Mərkəzi Bankın 31 dekabr 2008-ci il tarixinə yaranmış kapital çatışmazlığının aradan qaldırılması məqsədi ilə Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış sadə veksəl (borc öhdəliyi) 1 mart 2017-ci il tarixindən etibarən geri çağırılmış və həmin vekselin ədalətli dəyəri məbləğində olan (244,987 min manat) dövlət borc öhdəliyi bağlanmışdır.

31 Şərti öhdəliklər

Məhkəmə iddiaları

Bank fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq məhkəmə iddialarına və şikayətlərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, bu kimi iddia və şikayətlər nəticəsində yaranan maddi məsuliyyət Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatların nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcək.

32 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolayı yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Bank ilə əməkdaşlıq edən əsas dövlət təşkilatlarına Azərbaycan İpoteka Fondu (“AİF”), Maliyyə Monitoringi Xidməti (“MMX”), Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu, Aqrarkredit QSC BOKT, Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu və AzərTürkBank daxildir. Qanunvericilikdə tələb olunduğu kimi Bank, 2016-cı ilin iyul ayınadək maliyyələşdirilməsi onun tərəfindən həyata keçirilən MMX-nın aktiv və öhdəlikləri üzərində mülkiyyət hüququna və onların fəaliyyətlərindən əldə edilən iqtisadi faydalarda hüquqlara malik deyildir.

32 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar, davamı

Rəhbərlik ilə əməliyyatlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə rəhbərliyə ödənişlər barədə məlumat təqdim olunub.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2016	2015
Qısamüddətli ödənişlər (əmək haqqı)	869	890

Hökumət idarələri ilə əməliyyatlar

Bank dövlətə məxsus publik hüquqi şəxsdir və öz fəaliyyəti zamanı müxtəlif dövlət təsisatlı orqanlarla əlaqədə olur. Dövlət tərəfindən idarə olunan orqanlarla əhəmiyyətli əməliyyatlara banklara və digər dövlət müəssisələrinə verilmiş kreditlər, investisiya qiymətli kağızları, dövlətin borc öhdəlikləri, hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər və faiz gəlirləri aiddir.

32 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar, davamı

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə dövriyyədə olan qalıqlar, orta faiz dərəcələri, gəlir və ya xərclər haqqında məlumatlar əks olunmuşdur:

	Hökumət idarələri üzrə		İdarə heyəti üzrə		Dövlətin nəzarəti altında olan orqanlar üzrə		Cəmi
	Min Azərbaycan Manatı ilə	Orta hesablı faiz dərəcəsi, %	Min Azərbaycan Manatı ilə	Orta hesablı faiz dərəcəsi, %	Min Azərbaycan Manatı ilə	Orta hesablı faiz dərəcəsi, %	Min Azərbaycan Manatı ilə
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat							
AKTİVLƏR	-	-	-	-	-	-	-
İnvestisiya qiymətli kağızları	94,108	0.15-dən 4.25-dək	-	-	10,337,135	0.15-dən 3-dək	10,431,243
Banklara verilmiş kreditlər	-	-	-	-	-	-	-
Əsas məbləğ	-	-	-	-	1,989,335	0.15-dən 7-dək	1,989,335
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	-	-	(109,762)	-	(109,762)
Dövlətin borc öhdəlikləri	244,240	2.00	-	-	-	-	244,240
ÖHDƏLİKLƏR							
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	2,480,049	-	-	-	217,220	-	2,697,269
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	-	-	-	-	4,878,950	5	4,878,950
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	-	-	-	274,790	-	274,790
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	5,625	-	-	-	7,944	-	13,569
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	366,589	-	-	-	-	-	366,589
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,326	-	-	-	-	-	4,326
Mənfəət (zərər)							
Faiz gəlirləri	5,022	-	-	-	104,769	-	109,791
Faiz xərcləri	-	-	-	-	(234,711)	-	(234,711)
Haqq və komissiya gəlirləri	328	-	-	-	2,218	-	2,546
Sair ümumi və inzibati xərclər	-	-	-	-	(672)	-	(672)

32 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar, davamı

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə dövriyyədə olan qalıqlar, orta faiz dərəcələri, gəlir və ya xərclər haqqında məlumatlar əks olunmuşdur:

	Hökumət idarələri üzrə		İdarə heyəti üzrə		Dövlətin nəzarəti altında olan orqanlar üzrə		Cəmi
	Min Azərbaycan Manatı ilə	Orta hesablı faiz dərəcəsi, %	Min Azərbaycan Manatı ilə	Orta hesablı faiz dərəcəsi, %	Min Azərbaycan Manatı ilə	Orta hesablı faiz dərəcəsi, %	Min Azərbaycan Manatı ilə
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat							
AKTİVLƏR							
İnvestisiya qiymətli kağızları	78,921	0.01	-	-	2,836,154	0.1-dən 3-dək	2,915,075
Verilmiş kreditlər							
Əsas məbləğ	-	-	-	-	2,663,648	1-dən 6-dək	2,663,648
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		-	-	-	(2,022)		(2,022)
Dövlətin borc öhdəlikləri	239,603	2.00					239,603
Sair aktivlər	8	-	90	3.75	770	-	868
ÖHDƏLİKLƏR							
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	4,108,986	-	-	-	241,858	-	4,350,844
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	-	-	-	1,135,568	-	1,135,568
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	5,247	-	-	-	1,342	-	6,589
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	333,327	-	-	-	-	-	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	4,657	-	-	-	-	-	4,657
Digər öhdəliklər		-	-	-	245	-	245
Mənfəət (zərər)							
Faiz gəlirləri	213	-	3	-	69,948	-	70,164
Faiz xərcləri	(135)	-	-	-	(12)	-	(147)
Haqq və komissiya gəlirləri	371	-	-	-	3,974	-	4,345
Sair ümumi və inzibati xərclər	-	-	-	-	(2,395)	-	(2,395)

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı

Uçot təsnifatı və ədalətli dəyər

MUBS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq Bank maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri. Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə aktivlərinin qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə məlumat təqdim olunur:

	Kreditlər və debitor borcları	Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri	Ticarət üçün maliyyə aktivləri	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
AKTİVLƏR				
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	5,885,213	-	-	5,885,213
<i>Ticarət qiymətli kağızları</i>				
- Agentlik notları	-	-	2,142,167	2,142,167
- Korporativ istiqrazlar	-	-	579,873	579,873
- ABŞ Xəzinədarlıq notları	-	-	450,673	450,673
- Dövlət istiqrazları	-	-	434,022	434,022
- Bələdiyyə istiqrazları	-	-	338,580	338,580
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	-	-	222,522	222,522
- Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	-	-	44,395	44,395
<i>İnvestisiya qiymətli kağızları</i>				
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	-	91,376	-	91,376
- Azərbaycan İpoteka Fondu	-	337,094	-	337,094
- Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	65,939	28,169	-	94,108
- Aqrarkredit QSC BOKT	10,000,041	-	-	10,000,041
<i>Törəmə maliyyə alətləri</i>	-	-	2,191	2,191
<i>Banklara verilmiş kreditlər</i>				
- Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	2,406,515	-	-	2,406,515
- Yenidən maliyyələşdirilmiş kreditlər	1,100,152	-	-	1,100,152
- Subordinasiya kreditləri	533,578	-	-	533,578
- Sonuncu instansiya kreditləri	21,117	-	-	21,117
- Dövlətin borc öhdəlikləri	244,240	-	-	244,240
<i>BVF ilə hesablaşmalar</i>	364,399	-	-	364,399
<i>Sair maliyyə aktivləri:</i>				
- Xarici valyutanın satılması üzrə alınacaq məbləğlər	104,016	-	-	104,016
- Satılmış ticarət qiymətli kağızları üzrə alınacaq məbləğlər	16,243	-	-	16,243
- İşçilərə verilmiş kreditlər	908	-	-	908
- Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	56	-	-	56
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	20,742,417	456,639	4,214,423	25,413,479

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı, davamı

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə məlumat təqdim olunur:

	Kreditlər və debitor borcları	Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri	Ticarət üçün maliyyə aktivləri	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,788,173	-	-	5,788,173
Ticarət qiymətli kağızları				
- ABŞ Xəzinədarlıq notları	-	-	807,855	807,855
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	-	-	639,306	639,306
- Agentlik notları	-	-	594,289	594,289
- Bələdiyyə istiqrazları	-	-	303,135	303,135
- Korporativ istiqrazlar	-	-	287,292	287,292
- Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	-	-	106,482	106,482
- Dövlət istiqrazları	-	-	63,389	63,389
İnvestisiya qiymətli kağızları				
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	-	355,510	-	355,510
- Azərbaycan İpoteka Fondu	-	336,154	-	336,154
- Dövlət istiqrazları	-	334,298	-	334,298
- ABŞ Xəzinədarlıq notları	-	78,348	-	78,348
- Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	-	71,148	-	71,148
- Kapital Bank ASC tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	-	16,418	-	16,418
- Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	78,921	-	-	78,921
- Aqrarkredit QSC BOKT	2,500,000	-	-	2,500,000
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	32	32
Digər banklardakı ilkin ödəniş müddəti 3 aydan çox olan depozitlər	17,784	-	-	17,784
Banklara verilmiş kreditlər				
- Hökumət zəmanəti ilə verilən kreditlər	3,903,736	-	-	3,903,736
- Yenidən maliyyələşdirilmiş kreditlər	1,257,898	-	-	1,257,898
- Subordinasiya kreditləri	600,410	-	-	600,410
- Sonuncu instansiya kreditləri	50,010	-	-	50,010
- Dövlətin borc öhdəlikləri	239,603	-	-	239,603
BVF ilə hesablaşmalar	332,661	-	-	332,661
Sair maliyyə aktivləri:				
- Xarici valyutanın satılması üzrə alınacaq məbləğlər	155	-	-	155
- Satılmış ticarət qiymətli kağızları üzrə alınacaq məbləğlər	2,505	-	-	2,505
- İşçilərə verilmiş kreditlər	1,031	-	-	1,031
- Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	830	-	-	830
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	14,773,717	1,191,876	2,801,780	18,767,373

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı, davamı

Ədalətli dəyər hesablamaları, qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktiv satmaq üçün əldə olunacaq və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiyməti təxmini hesablamaq məqsədilə həyata keçirilir. Bununla belə, qeyri-müəyyənliklər və subyektiv mülahizələrdən istifadə şəraitində ədalətli dəyər anlayışı, aktivlərin dərhal satışı və ya öhdəliklərin ötürülməsi zamanı satış üçün nəzərdə tutulan kimi şərh olunmamalıdır.

Bank sosial-iqtisadi layihələri maliyyələşdirmək məqsədilə banklara və digər maliyyə təşkilatlarına güzəştli kreditlərin verilməsində, habelə makroiqtisadi və struktur siyasətləri Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün zəruri amillərlə tarazlaşdırmaqla iqtisadiyyatın real sektoru üçün maliyyə dəstəyinin təqdim olunmasında xüsusi rol oynayır. Rəhbərliyin fikrincə, güzəştli kreditlər kommersiya krediti verən kreditorların fəaliyyət göstərmədiyi xüsusi bazar segmentində verilir. Verilmiş kreditlər dövlət zamanətləri ilə təmin olunur, faiz dərəcələri və ödəniş müddətləri baxımından unikal xüsusiyyətlərə malikdir. Bu xüsusi halları nəzərə alaraq, rəhbərlik, amortizasiya edilmiş dəyərle uçota alınan güzəştli kreditlərin balans dəyərinin, onların ədalətli dəyərinin qənaətbəxş qiymətləndirməsini əks etdirdiyini hesab edir.

Aktiv bazarda dövriyyədə olan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri kotirovka olunan bazar qiymətlərinə və ya dilerin qiymət təkliflərinə əsaslanır. Aktiv və ya öhdəliklər üzrə əməliyyatlar kifayət qədər müntəzəm və kifayət həcmdə aparıldıqda bazar aktiv hesab edilir. Bütün digər maliyyə alətləri üçün Bank digər qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə ədalətli dəyəri müəyyən edir. Seçilmiş qiymətləndirmə metodu bazar iştirakçıları tərəfindən qiymətlərin formalaşması zamanı nəzərə alınan bütün faktorları özündə birləşdirir.

Qiymətləndirmə metodlarının məqsədi qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktiv satmaq üçün əldə olunacaq və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiyməti əks etdirən ədalətli dəyərin müəyyənləşdirilməsidir.

Qiymətləndirmə metodlarına xalis dəyər və diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modelləri, bazarın müşahidə oluna bilən qiymətlərinin mövcud olduğu oxşar alətlərlə müqayisə, Black-Scholes və çoxhədli qiymətləndirmə modelləri və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir. Qiymətləndirmə metodlarında istifadə olunan ehtimal və əlavələrə risksiz və bençmark faiz dərəcələri, kredit spreadi və diskont dərəcələrinin hesablanması istifadə olunan digər mükafatlar, istiqraz və səhm qiymətləri, xarici valyutanın mübadilə məzənnələri, səhm indeksləri və səhm qiymətləri və gözlənilən qiymət volatilliyi və korrelyasiya daxildir.

Qiymətləndirmə metodlarının məqsədi rəsmi fəaliyyət göstərən bazar iştirakçılarının müəyyən etdiyi hesabat tarixində maliyyə alətlərinin qiymətini əks etdirən ədalətli dəyərin müəyyənləşdirilməsidir.

Bank standart maliyyə alətləri və yalnız müşahidə olunan bazar məlumatından istifadə edən və rəhbərliyin mülahizəsi və qiymətləndirməsini tələb etməyən faiz və valyuta svopu kimi daha sadə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyənləşdirilməsində geniş şəkildə tanınmış qiymətləndirmə modellərindən istifadə edir. Modellərdə istifadə olunan kotirovkalar və müvafiq məlumatlar, adətən borc və pay şəklində olan qiymətli kağızlar və törəmə alətlər bazasında açıq şəkildə müşahidə olunur.

Daha mürəkkəb alətlər üçün Bank xüsusi qiymətləndirmə modellərindən istifadə edir. Bu modellərdə istifadə olunan bəzi və ya bütün mühüm əlavələr bazarda müşahidə olunmaya bilər və bu göstəricilər bazar qiymətləri və dərəcələrindən və ya mülahizələr əsasında formalaşdırılmış qiymətləndirmələrdən yarana bilər.

Buna misal olaraq, fəal bazarı mövcud olmayan müəyyən kreditlər və qiymətli kağızlar, müəyyən birjadan kənar bazarın törəmə alətləri və sekyuritizasiyalarda iştirak faizlərini göstərmək olar.

31 dekabr 2016-cı il tarixində tamamlanan il ərzində qiymətləndirmə modellərində hər hansı dəyişiklik olmamışdır (2015: qiymətləndirmə modellərində hər hansı dəyişiklik olmamışdır).

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı, davamı

Maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir, yəni, verilən və ya qəbul edilən məbləğin ədalətli dəyəri. Əgər Bank ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqləndiyini müəyyənləşdirirsə və ədalətli dəyər oxşar aktiv və öhdəliklər üzrə aktiv bazardakı qiymətə və ya bazarda müşahidə olunan məlumatlardan istifadə etməklə tətbiq olunan qiymətləndirmə metoduna əsaslanmırsa, maliyyə aləti əməliyyat qiyməti və ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyəri arasındakı fərq nəzərə alınmaqla düzəliş edilərək ədalətli dəyərle qiymətləndirilir. Yaranmış fərq, alətin tanınma dövrü ərzində uyğun əsaslarla bazar məlumatlarında baş vermiş dəyişikliklər və ya əməliyyatın bağlanma tarixindən gec olmayaraq məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Bank ədalətli dəyərin ölçülməsində istifadə olunan əlavələrin əhəmiyyətliyini aşağıdakı ədalətli dəyər iyerarxiyasına müvafiq olaraq hesablayır:

- Səviyyə 1: eyni alətlər üçün fəal bazarda kotirovka olunan bazar qiymətləri (tənzimlənməmiş).
- Səviyyə 2: birbaşa (yəni qiymətlər kimi), və ya bilavasitə (yəni qiymətlərdən yaranan) müşahidə oluna bilən, Səviyyə 1-ə daxil edilmiş kotirovka olunan qiymətdən başqa digər məlumatlar. Bu kateqoriyaya aşağıdakılardan istifadə olunmaqla qiymətləndirilmiş alətlər daxildir: oxşar alətlər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan bazar qiymətləri; fəaldan aşağı hesab olunan bazarlarda oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər; yaxud birbaşa və ya bilavasitə bazarda müşahidə oluna bilən bütün mühüm məlumatların istifadə edildiyi digər qiymətləndirmə metodları.
- Səviyyə 3: İstifadə edilən məlumatlar müşahidə oluna bilmir. Bu kateqoriyaya qiymətləndirmə metodlarının müşahidə oluna bilən məlumata əsaslanmadığı əlavələrdən ibarət olduğu və müşahidə oluna bilməyən əlavələrin alətin qiymətləndirilməsində mühüm təsirə malik olduğu bütün alətlər daxildir. Bu kateqoriyaya oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər əsasında qiymətləndirilən alətlər daxildir və bu zaman alətlər arasında fərqi əks etdirmək üçün mühüm müşahidə olunmayan tənzimləmələr və ya mülahizələr tələb olunur.

Ədalətli dəyəri ölçmək üçün broker kotirovkaları və ya qiymət müəyyənləşdirmə xidmətləri kimi üçüncü tərəfin məlumatları istifadə olunduqda, bu qiymətləndirmənin MHBS tələblərinə uyğunluğunu təmin etmək məqsədilə üçüncü tərəflərdən əldə olunmuş dəlillər qiymətləndirilir və sənədləşdirilir. Bura aşağıdakılar daxildir:

- Broker və ya qiymət müəyyənləşdirmə xidmətinin müvafiq maliyyə aləti növü üzrə qiymətin müəyyənləşdirilməsi üçün Bank tərəfindən təsdiq olunmasının yoxlanılması;
- ədalətli dəyərin həqiqi bazar əməliyyatlarını təqdim etmə səviyyəsinin öyrənilməsi;
- oxşar alətlər üçün qiymətlər ədalətli dəyəri ölçmək üçün istifadə olunduqda, bu qiymətlərin ölçmə əsasında alətin xüsusiyyətlərini əks etdirmək üçün tənzimlənmə qaydası;
- eyni maliyyə aləti üçün bir neçə kotirovka əldə olunduğu halda, həmin kotirovkalardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin necə müəyyənləşdirilməsi qaydası.

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı, davamı

Ədalətli dəyər qiymətləndirmələri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda hər bir hesabat dövrünün sonunda mühasibat uçotu standartları ilə tələb edilən və ya icazə verilən qiymətləndirmələrdir. Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə ədalətli dəyərdə ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə qiymətlərin təhlili verilmişdir. Məbləğlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan dəyərlərə əsaslanır:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Cəmi
Maliyyə aktivləri			
Ticarət qiymətli kağızları			
- Agentlik notları	2,142,167	-	2,142,167
- Korporativ istiqrazlar	579,873	-	579,873
- ABŞ Xəzinədarlıq notları	450,673	-	450,673
- Dövlət istiqrazları	434,022	-	434,022
- Bələdiyyə istiqrazları	338,580	-	338,580
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	222,522	-	222,522
- Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	44,395	-	44,395
Törəmə maliyyə alətləri	-	2,191	2,191
Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri			
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	91,376	-	91,376
- Azərbaycan İpoteka Fondu	337,094	-	337,094
- Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	28,169	-	28,169
	4,668,871	2,191	4,671,062

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə ədalətli dəyərdə ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə qiymətlərin təhlili verilmişdir. Məbləğlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan dəyərlərə əsaslanır:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Cəmi
Maliyyə aktivləri			
Ticarət qiymətli kağızları			
- ABŞ Xəzinədarlıq notları	807,855	-	807,855
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	639,306	-	639,306
- Agentlik notları	594,289	-	594,289
- Bələdiyyə istiqrazları	303,135	-	303,135
- Korporativ istiqrazlar	287,292	-	287,292
- Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	106,482	-	106,482
- Dövlət istiqrazları	63,389	-	63,389
Törəmə maliyyə alətləri	-	32	32
Satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri	-	-	-
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	355,510	-	355,510
- Azərbaycan İpoteka Fondu	336,154	-	336,154
- Dövlət istiqrazları	334,298	-	334,298
- ABŞ Xəzinədarlıq notları	78,348	-	78,348
- Böyük Britaniyanın Xəzinədarlıq notları	71,148	-	71,148
- Kapital Bank ASC tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	16,418	-	16,418
	3,993,624	32	3,993,656

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı, davamı

Səviyyə 1-ə aid olan qiymətli kağızlar mövcud mənbələrdən istifadə etməklə Bank tərəfindən mütəmadi olaraq qiymətləndirilir.

Bazarda müşahidə oluna bilən məlumatlar əsasında qiymətləndirilən törəmə maliyyə alətlərinə əsas etibarı ilə valyuta forvard müqavilələri daxildir. Valyuta forvard müqavilələrinin ədalətli dəyəri hesabat tarixində qüvvədə olan forvard məzənnələri əsasında hesablanır.

İl ərzində Səviyyə 1 və Səviyyə 2 arasında heç bir transfer olmamışdır.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016-cı il tarixinə ədalətli dəyərlə ölçülməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin iyerarxiya üzrə təhlili verilmişdir:

	Səviyyə 1 üzrə ədalətli dəyər	Səviyyə 2 üzrə ədalətli dəyər	Səviyyə 3 üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	5,885,213	-	5,885,213
BVF ilə hesablaşmalar	-	364,399	-	364,399
Banklara verilmiş kreditlər	-	2,389,877	-	4,061,362
<i>İnvestisiya qiymətli kağızları</i>			-	
- Kreditlər və avanslar	-	65,939	10,000,041	10,065,980
Dövlətin borc öhdəlikləri	-	229,847	-	244,240
Sair maliyyə aktivləri	-	121,223	-	121,223
ÖHDƏLİKLƏR			-	
Dövrüyyədə olan əskinaslar və sikkələr	6,960,778	-	-	6,960,778
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	-	5,922,278	-	5,922,278
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	-	2,697,269	-	2,697,269
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	3,225,104	-	3,225,104
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	-	13,569	-	13,569
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	-	108,987	-	108,987
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	366,589	-	366,589
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	-	4,326	-	4,326
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	391,435	-	391,435

33 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı, davamı

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2015-ci il tarixinə ədalətli dəyərle ölçülməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin iyerarxiya üzrə təhlili verilmişdir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Səviyyə 1 üzrə ədalətli dəyər	Səviyyə 2 üzrə ədalətli dəyər	Səviyyə 3 üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	5,788,173	-	5,788,173
Qeyri-rezidentbanklarda yerləşdirilmiş depozitlər	-	17,784	-	17,784
BVF ilə hesablaşmalar	-	332,661	-	332,661
Banklara verilmiş kreditlər	-	5,638,608	-	5,812,054
<i>İnvestisiya qiymətli kağızları</i>			-	
- Kreditlər və avanslar	-	78,921	2,500,000	2,578,921
Dövlətin borc öhdəlikləri	-	239,603	-	239,603
Sair maliyyə aktivləri	-	4,521	-	4,521
ÖHDƏLİKLƏR				
Dövlətdə olan əskinaslar və sikkələr	5,416,751	-	-	5,416,751
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	-	4,350,844	-	4,350,844
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	3,336,202	-	3,336,202
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	-	6,589	-	6,589
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	333,327	-	333,327
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	-	4,657	-	4,657
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	6,836	-	6,836

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının 2-ci və 3-cü Səviyyələrinə aid olan qiymətli kağızlar pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Əhəmiyyətli məlumatlar Qeyd 8-də açıqlanıb.

Fəal bazar qiyməti olmayan sabit faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri analogi kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik olan yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə, diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır.